ДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ

...рят-Монголой ҮНЭН

ят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно
і, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 216 (1816)
СЕНТЯБРИИН 11
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...ай үбэлжэлгые түгэс ...эдхэлтэйгээр угтаха

эй январска Плену-
дхэбэринүүдээр зо-
республикын кол-
элдэ малайнгаа тоо
лха, ашаг шэмыень
лаар зарим тэды
Тиигэжэ энэ жэлдэ
гүрэндэ һү, нооһо
дээ амжалтатайгаар
Малай ашаг шэмэ
үлхэ талаар илан-
Яруунын, Тарбага-
й болон бусад за-
колхозууд һайн үрэ

даһан зарим тэды
лажал хүгжөөхэ гү-
нартай ехэ хүдэл-
гээшэ гэжэ тэмдэг-
дээгүй ехэ хүдэлмэ-
дээгүй зорилгонууд
гэн юуб гэхэдэ, оло-
алай типовой һайн,
элмэринүүдыень ме-
йрануудаар тон ду-
ын үедэ хүсэд хүрэ-
бэлэдхэхэһээ гадна,
бэр, дулаан байра-
гээшэ малажалые
жалтатайгаар хүг-
хэхы удхашанартай
убликын түрүү кол-
энэ типовой байра-
фермэнүүдэй ажал
ингүүдые механиза-
рьтойхон анхаралаа
нын аймагай Мален-
колхоз һүүлэй жэл-
эдэ хэдэн типовой
ижа, ажал ехэтэй
инүүдые механиза-
иповой һайн байра-
анай ба зоотехниче-
удые бэелүүлһэнэй
з энэ жэлдэ һү һаал-
лүүлбэ. Хэрбээ ажа-
жэлэй түрүүшын 4
үнеэн бүриһөө 600
һү һааһан байгаа
й сентябриин 1-дэ
а.
аймагай колхозуудта
эй ёһоор 400 үнеэдэй
ой байра баригдаха
бултадаа баригдажа
төө. Эдээнһээ гадна
ууд түсэбһөө гадуур
эй байха үшөө 11 шэ-
барижа байна.
рга боломжо ехэтэй
озуудта малай шэнэ
рилга муугаар ябуу-
уудтахи партийна,
органууд малай бай-
лгаар колхозуудта
хэмжээ-ябуулгануу-
инхалта хэнэгүй. Эгээл
боложо үбэлжэлгын
хай сагай үлөөд бай-
Закаменай, Кяхтын,
усад хэдэн аймагууд-
айха нэгэшье байра
шаглалгада үгтөөгүй
ые олоор үсхэбэрил-
жэнгын, Мухаршэбэ-
аймагуудта хонидой
арилга мүн лэ тэсэ-
аруулагдажа байн-
ууд хонидой байра-
түсэбөө арайхан гэ-
цент хүрэтэр дүүргэн-

ануудые барилгадань
зуудта ехэ туһалам-
лгатай. МТС-үүд ба-
шулуу зөөлгэдэнь, мо-
до хюрөөдэлгэдэнь колхозуудта туһалхаһаа гадна, хэгдэжэ байһан хүдэлмэриинь ходо хинан шалгажа байха ёһотой.

Республикын түрүү колхозууд, жэшээлхэдэ, Кударын аймагай олон колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ малай болон үйлэдбэриин бусад барилгануудые шулуугаар баридаг болоо. Энэнь һайшаалтай гээшэ. Шулуун байранууд олон удаан жэлнүүдтэ хүрэхөөр бэхи бүхэ байдаг. Мүнөө Кударын аймагта тус тустаа 200 үнеэдэй 4 рядтайгаар байха арбаад типовой байранууд шулуугаар баригдажа байна. Теэд бусад аймагуудай колхозуудта шулуун байранууд тон үсөөнөөр баригдана.

Олохон колхозууд малай байрануудые барижа дүүргэнгүй муудуулжа, модыень үмхирүүлнэ. Илангаяа Кабанскын аймагай олохон колхозуудта хоёрдохи, гурбадахи жэлээ баригдажа байһан байранууд олон. Иимэ тэсэшэгүй баримтануудта эсэс табихаар болоо.

Мүнөө саг орой боложо байна. Үбэлжэлгын эхилтэр тон бага саг үлэбэ. Колхозууд болон машинно-тракторна станцинууд барилгын хүдэлмэринүүдые эрид түргэдхэжэ, шэнэ барилганuудые дүүргэхэ, хуушануудые заһабарилха тушаа яаралтай хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Һаяар ургаса хуряалга дүүрэжэ, колхознигууд, мүн механизаторнууд сүлөөтэй болохонь. Хуряалгын хүдэлмэринүүдһээ сүлөөрһэн хүнүүдые малай байра барилгада олоорнь ябуулха шухала. Шэнэ байрануудые барижа байһан хүнүүдые материальна талаарнь урмашуулхын тулада бүхы хэмжээнүүд абтаха ёһотой. Барилгашадай саг үргэлжын бригадануудые бэхижүүлхэ, тэдэнэй ажалые һайнаар эмхидхэхэ, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Зарим газарнуудта үбэлжэлгын тулажа ерэхэлээр яараха, мэгдэхэ ушарнууд гаража, типовой проектые хазагайруулха, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые хүнгэдхэхэ механизмуудаа тодхохогүй, бэлыень хараад, дутуу ядуугаар байрануудые ашаглалгада үгэхэ ушарнууд али олон гарадаг. Тэрэ тон буруу. Проектые эбдэһэнэй гэмээр саашадаа механизмуудые тодхохо, мал харууһалга, эдеэлүүлгын зоотехническэ заабаринуудые сахиха аргагүйдэгдэнэ. Нютагуудтахи партийна, советскэ органууд, зооветеринарна мэргэжэлтэд малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые ходо хинан шалгажа байха ёһотой. Тиихэдэ, түрэхэ ба залуу малай байха байрануудые, тэжээл буйлуулха, уһа абаха, наг шэбхэ газаашань гаргаха мэтын хүдэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулха шухала.

Мүнөө зарим колхозуудта барилгын материалнуудай дутамаг дээрэһээ малай шэнээр баригдаһан байранууд ашаглалгада үгтэнэгүй. Колхозуудые илангаяа сонхын шэл, хадааһа, хушалта, улһа гэхэ мэтын материалнуудаар хангаха тушаа Бурмонкоопсоюз дары хэмжээ абаха ёһотой.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа XX съездые ажалай эрхим амжалтануудаар угтахын тулада малайнгаа ерэхэ үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэе!

Днепропетровско область. Криворожско бассейндэ нээмэл аргаар руда малталга улам ехээр хэрэглэгдэжэ байна. Мүнөө хэдэн арбаад томо карьернууд дээрэ шэнэ техникэ ашаглагдана. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэ 35 мянган тонно үлүүтэй руда түсэбһөө гадуур малтагдаа. Эндэхи хүдэлмэришэд КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ мүрысэхэ зууража, жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7 болотор дүүргээд, 50 мянган тонно руда нэмэжэ малтаха уялга абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кагановичын нэрэмжэтэ рудоуправлениин «Южный» гэжэ карьер.

ТАСС-эй фотохронико.

Сентябриин 25-да Танкистнуудай үдэр тэмдэглэгдэхэнь

Советскэ арад ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Танкистнуудай үдэрые сентябриин 25-да тэмдэглэхэ байна. Энэ һайндэрэй хүндэлэлдэ Москвагай ДОСААФ-эй эхин организацинуудта, сэрэгэй частьнуудта Советскэ Армиин бронетанкова болон механизированнэ сэрэгшэдэй алдарта түүхэ тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ танкистнуудай баатаршалга тухай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм.

Арми, авиаци ба флодто туһалха бүхэсоюзна һайндуранай общественн центральна комитет элидхэлшэд болон хөөрэлдөө үнгэргэгшэдтэ тусгаар блокнот хэблэн гаргаба. Полковник Ф. Компаниецын «Советскэ бронетанкова сэрэгшэд» гэһэн статья соо танкын түүхэ тухай, советскэ бронетанкова сэрэгшэдые байгуулгада ба эмхидхэлгэдэ Коммунистическэ партиин үүргэ тухай, гадаадын булимтарагшадтай байлдаанда манай танкистнуудай хэһэн баатаршалга тухай хэлэгдэнэ.

Уран зурагай искусствын гүрэнэй хэблэл болохоёо байгаа һайндэртэ зураһан плакадуудые хэблэн гаргаа. Советскэ Армиин М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ Центральна байшангай библиотекэдэ номой выставкэ нээгдээ. Мүн бусад библиотекэнүүдтэ выставкэнүүд бэлэдхэгдэжэ байна.

(ТАСС).

Бурят-Монголой АССР-эй колхозууд һү тушааха ба худалдаха гүрэнэй түсэб дүүргэбэ

Бурят-Монголой АССР-эй колхозууд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэрие бэелүүлэн, һү тушааха ба худалдаха гүрэнэй түсэб 100,8 процент дүүргээ. 1954 онойхиһоо 59 мянган центнер үлүү ехэ һүн гүрэндэ тушаагдаа. Республикын колхозуудта ажахын жэлэй 11 һарын турша соо 1953—1954 онуудай энэ үеынхитэй сасуулхада 45 процент үлүү ехэ һүн һаагдаа. Энэ жэлдэ һаамхай үнеэн бүриһөө һү һаалга 196 килограммаар ехэдхэгдээ. Республикын колхозууд ба совхозууд 100 мянган центнерһээ бага бэшэ һү гүрэндэ нэмэжэ тушааха байна.

Республика гүрэндэ нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэбые 117,5 процент дүүргээ.

Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мяха тушааха түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө хэмжээ абажа, тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хүдэлмэри ябуулжа, мүн малай үбэлэй байрануудые бэлэдхэжэ байна.

...инистрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин ...нска Федеральна Республикын Федеральна Канцлер д-р К. Аденауэртэй уулзаба

инистрнүүдэй Соведэй
. А. Булганин Герман-
а Республикын Феде-
ер д-р К. Аденауэртэй
дэ уулзаба.
рые ГФР-эй Гадаадын
нистр д-р Г. фон Брен-
н Хэрэгүүдэй Мини-
атс-секретарь д-р В.
Федеральна Канцле-
рийн статс-секретарь
Гадаадын Хэрэгүүдэй
Министерствын протокольно таһагай начальник Посланник д-р Э.-Г. Мор гэгшэд үдэшэжэ оролсоо.

Н. А. Булганинай К. Аденауэртэй хөөрэлдөөнэй болохо үедэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов болон СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо В. С. Семёнов хабаадалсаа.

(ТАСС).

...М. Молотов ГФР-эй Федеральна Канцлер д-р К. Аденауэртэй уулзаба

инистрнүүдэй Соведэй
Нэгэдэхи Орлогшо ба
аадын Хэрэгүүдэй Ми-
олотов Германска Фе-
спубликын Федеральна
К. Аденауэртэй сентяб-
зaба.
даадын Хэрэгүүдэй Ми-
ауэрые д-р Г. фон Брен-
ын Хэрэгүүдэй Мини-
Хальштейн, Федеральна Канцлерай Канцеляриин статс-секретарь д-р Г. Глобке, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын протокольно таһагай начальник Посланник д-р Э.-Г. Мор гэгшэд үдэшэжэ оролсоо.

Уулзалгын болоходо СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо В. С. Семёнов байлсаа.

(ТАСС).

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Германска Федеральна Республикын Правительственна делегацинуудай хоорондо хэлсээн хэгдэжэ эхилбэ

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Германска Федеральна Республикын Правительственна делегацинуудай хоорондо Москвада, сентябриин 9-нэй үглөөнэй 11 часта хэлсээн хэгдэжэ эхилбэ.

Хэлсээн хадаа СССР ба ГФР хоёрой хоорондохи харилсаае таатай зохид болгохые, энэ зорилгоор хоёр гүрэнэй хоорондо дипломатическа болон худалдаа наймаанай сэхэ харилсаа, мүн тэрэшэлэн культурна харилсаа байгуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхые июниин 7-ной ното доторoo дурадхаһан Советскэ Союзай үүсхэлээр боложо байна. Советскэ Союзай талаһаа хэлсээнүүдтэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Булганин (делегациие толгойлогшо), СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр В. М. Молотов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи Орлогшо М. Г. Первухин, Гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабанов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. С. Семенов гэгшэд хабаадана.

Германска Федеральна Республикын талаһаа хэлсээндэ федеральна канцлер д-р К. Аденауэр (делегациие толгойлогшо), гадаадын хэрэгүүдэй министр д-р Г. фон Брентано, гадаадын хэрэгүүдэй министерствын статс-секретарь д-р В. Хальштейн, федеральна канцлерай канцеляриин статс-секретарь д-р Г. Глобке, посол Г. Бланкенхорн, министериаль-директор д-р В. Греве, ажахын министерствын гадаадын-экономическа таһагые хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. Рейнхардт, гадаадын хэрэгүүдэй министерствын худалдаа наймаанай-политическэ таһагай хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. Ван Шерпенберг, гадаадын хэрэгүүдэй министерствын культурын таһагай хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. фон Трютшлер, посол Ф. фон Эккардт, гадаадын хэрэгүүдэй министерствын протокольно таһагай начальник посланник д-р Э.-Г. Мор, посланник д-р фон Вальтер, министериальдиригент д-р У. Мюллер, д-р Г. Кох гэгшэд хабаадана.

Хэлсээндэ мүн тэрэшэлэн бундесратын гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин түрүүлэгшэ Хойто Рейн-Вестфали гэжэ нютагай премьер министр К. Арнольд, бундестагай гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин түрүүлэгшэ К.-Г. Кизингер, энэ комиссиин түрүүлэгшын орлогшо К. Шмид гэгшэд хабаадана.

Н. А. Булганин үгэ хэлэжэ, хэлсээн нээгдээ.

Удаань Федеральна канцлер д-р К. Аденауэр мэдүүлгэ хэһэн байна.

(ТАСС).

Нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэһэн үгэ

Г-н канцлер, господинууд!

Советскэ Союзай столица Москвада ерэһэн господин Канцлер Танние, Германска Федеральна Республикын Правительственна делегациие Советскэ Правительствын үмэнэһөө амаршалнаб.

Мүнөөдэр эхилжэ байгаа манай хэлсээнэй урда тээ Советскэ Союзай Правительство, Германска Федеральна Республикын Правительство хоёр нотонуудые абалсаһан байна. Манай оронуудай хоорондо дипломатическа ба худалдаа наймаанай, мүн культурна сэхэ харилсаа тогтооxo тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ дурадхалтайгаар Германска Федеральна Республикын Правительствода Советскэ Правительствын хандаһаниинь Танда мэдээжэ.

Манай оронуудай хоорондо таатай зохид харилсаа тогтоолго хадаа Советскэ Союзайшье, мүн Германска Федеральна Республикыншье интересүүдтэй зохилдоно гэжэ Советскэ Правительство тоолоһон байгаа. Тиигэжэ харилсаагаа таатай зохид болголго хадаа Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые саашадань һуларуулха зорилгодо харюусана; тиин энээниие оронууд шухалашалан хүсэдэг байна.

Дэлхэйн үнгэрһэн хоёр дайнай үедэ Советскэ Союзай ба Германиин арадууд эгээн ехэ гээлтэдэ, материальна хохидолдо ороһон байна. Дэлхэйн һүүлэй дайнай хэһэн түйлай ехэ һандаралай хойшолонгууд мүнөөшье хүрэтэр гүйсэд зайсуулагдаагүй. Гитлеровскэ булимтарагшадай сэрэгэй гэмтэ ябуулгын эсэстэ өөһэдынгөө мяхан түрэл хүнүүдые гээһэн советскэ олон миллион бүлэнэрэй хохидолынь бүришье хүнэр хүндэ юм. Энэ ябуулгаһаа боложо немецкэ олон миллион бүлэнэршье хохидоо. Эдэ гээлтэнүүд тэхэрюулэгдэшэгүй юм.

Хоёр арадай хоорондын харилсаандахи үһөө хяһаанай ба хүйтэрэлсэлгын үенүүд тэдэ арадуудта имагта хохидол ба гай һүйдхэл ушаруулдаг байгаа гэжэ түүхэ эли тодоор хэлэжэ үгэнэ. Харин тиихэдэ Советскэ Союзай ба Германиин арадууд хоорондоо һайн харилсаатай байхадаа, харилсан ажаллажа байхадаа өөһэдтөө ехэ ашаг абадаг байгаа.

Советскэ Союз Германска Федеральна Республика хоёрой хоорондо таатай зохид харилсаанай тогтоогдохые Европын бусад арадууд мүн тэрэшэлэн хүсэнэ. Тэдэнэр хадаа манай оронуудай хоорондын харилсаае һайжаруулгада һаад хэхэ гэһэн, таатай зохид харилсаагүй байһыень ашаглан Советскэ Союз Баруун Германи хоёрые хоорондонь хүйтэрэлсүүлхэ гэһэн түсэбтэй тусхай бүлэгүүдэй бии байһан тушаа һанаагаа зобохо бүхы эшэ үндэһэтэй юм. Тиимэ түсэбүүд хадаа Европодо шэнэ, бүри ехэ һүйдхэлтэ дайнай аюулые тохёолдуулжа болохо тула, Европын арадуудай амгалан байдалда аюул асарна. Тиимэһээ Европодо эб найрамдал бэхижүүлхые хүсэгшэд Советскэ Союз Германска Федеральна Республика хоёрой хоорондын харилсаанай таатай зохид болохыень ехэтэ хүсэнэ.

Бэе бэедээ этигэлсэлгэһээ, бэе бэеэ хүндэлэлсэлгэһөө үндэһэтэй таатай зохид харилсаан байгуулагдабал манай оронуудай хоорондоо амгалан ёһоор харилсан ажаллаха зам дээрэхи һаад түбэгүүдые зайсуулжа, европейскэ арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ байна.

Советскэ арад һүүлэй дайнай үедэ хүшэр хүндэ гээлтэнүүдтэ, һандаралгада ороһоншье һаа германска арад тушаа муу һанажа байдаггүй. Советскэ Союзай ба Германска Демократическа Республика хоёрой хоорондо һайн, хани ёһоной харилсаанай тогтоод, тэгшэ эрхын, суверенитедээ хүндэлэлсэлгын, дотоодынгоо хэрэгтэ оролсодоггүй байлгын принципүүдһээ үндэһэлэн хүгжэн бэхижэжэ байһан баримта хадаа энээниие гэршэлжэ үгэнэ бшуу.

Өөрһөө дулдыдаха зэргээр Советскэ Правительство Германска Федеральна Республикатайшье һайн харилсаатай байхые хүсэнэ. Хэрбээ Советскэ Союзай ба Германиин арадуудай интересүүдые, мүн тэрэшэлэн Европодо эб найрамдал дэмжэн сахиха интересүүдые баримталаа һаа, тиимэ харилсаа байгуулгада ямаршье һаад түбэг тохёолдохогүй гэжэ бидэнэр һананабди.

Дүрбэн гүрэнэй Правительствонуудай Толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөн уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада туһалаа гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Гүрэнүүдэй хоорондоо ойртолсохо, тэдээнэй бэе бэедээ этигэлсэдэг болохо арга боломжо мүнөө үедэ һайжаранхай. Тиимэ болохолоороо, энэ ушар манай оронуудай олониитэдэ үргэнөөр дэмжэгдэн һайшаагдаһан байна. Энэ хадаа манай хоёр гүрэнэй хоорондо дипломатическа сэхэ харилсаа байгуулжа, тэдээнэй хоорондын харилсаае таатай зохид болгохо шухала гэжэ бүри ехээр эринэ.

Германиин нэгэдэлые һэргээн бодхоохо тухай асуудалаар эндэ һанамжануудаа хэлсэхые Советскэ Правительствын зүбшөөрһэниинь мэдээжэ. Гэхэ зуура, парижска хэлсээнэй хүсэндөө ороһоной һүүлээр энэ зам дээрэ бии болоһон ехэхэн һаад түбэгүүдые хараадаа абангүй байжа болохогүй, тэрэ хэлсээнэй ёһоор, Германска Федеральна Республика сэрэгэй мэдээжэ бүлэглэлнүүдтэ ороод, Баруун Германие дахинаа зэбсэглэжэ байна. Гадна, нимэ зүйлые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй: Германиие нэгэдүүлгын асуудалые шиидхэлгэ хадаа түбхын түрүүндэ немецүүдэй өөһэдынь хэрэг гээшэ гэжэ Советскэ Правительство хододоо тоолодог байгаа, гэхэ зуура, Германска Федеральна Республикын ба Германска Демократическа Республикын оршохо байһан бодото байдалые хараадаа абаха шухала, тиин энэ шухала зорилгые шиидхэлгэ хадаа Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха талаар уласхоорондын зохихо хэлсээнүүдтэй зохилдохо зэргэтэй. Өөрынгөө талаһаа Советскэ Союз эб найрамдалда дуратай ба демократическа гүрэн болгон Германиие нэгэдүүлхэ хэрэгтэй гэжэ хэлбэринэгүйгөөр тоолодог байгаа, мүнөөшье тэрэ зандаа.

СССР ГФР хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа байгуулга хадаа хоёр талын хүсэжэ байдаг гүримшүүлагдаадүй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туһалха байха гэжэ найдажа байһанаа Советскэ Правительство мэдүүлнэ. Манай оронуудай хоорондо таатай зохид харилсаанай үгы байһан ябадал хадаа германска арадай ниитэ-национальна гол шухала проблемые шиидхэлгэдэ — германска демократическа гүрэнэй нэгэдэлые һэргээлгэдэ нэмэлтэ бэрхэшээлнүүдые бии болгоно гэжэ харангүй байхын аргагүй.

Дээрэ хэлэгдээшые баримталан, Советскэ Правительство болбол Советскэ Союз Германска Федеральна Республика хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа байгуулха гэһэн, СССР-эй посольствые Боннодо, ГФР-эй посольствые Москвада бии болгохо тушаа, мүн посолнуудые эльгээлсэхэ тушаа хэлсэхэ гэһэн дурадхал оруулна.

Энээн тушаа бидэнэрэй хоорондоо зохихо хэлсээ түйлабалнай манай оронуудай хоорондо худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ ехээр туһалха байна. Энэ асуудал тушаа һанал бодолоо хэлсэхые дурадханабди. Советскэ Союз Германска Федеральна Республика хоёрой хоорондын худалдаа наймаанай тон ехээр хизаарлагданхай, тогтууригүй байһаниинь мэдээжэ. Гэхэтэй хамта, энэ хэрэгые Германска Федеральна Республикын, мүн Советскэ Союзай али алинайнь аша туһада бата үндэһэ һууритай болгохо арга боломжо бии байна. Тинхэ зуураа, удаан болзортой зохихо хэлсээнүүдэй үндэһөөр, худалдаа наймаанай эрьесые ойрын жэлнүүдэй туршада ехээр үргэдхэжэ, али али талада ашагтай экономическа холбоо хүгжөөжэ болохо байна.

СССР ба ГФР-эй хоорондо научна, культурна ба техническэ харилсан ажаллалгые тогтоон хүгжөөлгэ хадаа манай арадуудай интересүүдтэ харюусаха байна гэжэ Советскэ Правительство мүн тэрэшэлэн тоолоно. Хоёр ороной промышленностиин, хүдөө ажахын, худалдаа наймаанай, наукын ба культурын түлөөлэгшэдэй делегацинуудые, мүн тэрэшэлэн спортивна делегацинуудые ба туристнуудые эльгээлсэжэ байдаг болоо һаа ашагтай һайн байха байгаа.

Энэ хэлсээнэй үедэ бидэнэрэй зүбшэн хэлсэхые хүсэжэ байһан асуудалнууд иимэ байнал даа. Эдэ һанамжануудые элирхэйлэн хэлэхэ зуураа, бидэнэр манай оронуудай хоорондо дипломатическа, худалдаа наймаанай ба культурна харилсаа байгуулха тухай асуудалые, мүн энээнтэй холбоотой асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхые өөрынгөө талаһаа ГФР-эй правительствын ното абалсаха үедэ зүбшөөрһыень хараадаа абанабди.

Манай хэлсээн һайн үрэ дүнтэй байжа, манай арадуудай аша туһада, Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгын аша туһада Советскэ Союз Германска Федеральна Республика хоёрой хоорондын харилсаанай таатай зохид болгохо ябадалда хүргэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһанаа үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлхыемни зүбшөөгыт.

(К. Аденауэрэй мэдүүлгэ хоёрдохи нюурта)

К. АДЕНАУЭРЭЙ мэдүүлгэ

Министрнүүдэй Соведэй господин Түрүүлэгшэ!

Намда Танай эльгээһэн уряалай түлөө, тэрэшэлэн эндэ бидэниие хүндэтэйгөөр угтаһанайтнай түлөө өөрынгөө нэрэһээ, намайе үдэшэжэ ерэлсэһэн нюурнуудай нэрэһээ Танда үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхэ зуураа, айлшан болоһон аятай уялгаяа түбхын түрүүн гүйсэдхэнэб. Энэ ерэлгын удхашанарые Федеральна правительство, би өөрөө һайн мэдэнэбди. Энэ хадаа хоёр талын хоорондо олон жэлэй турша соо официальна харилсаагүй байһанай һүүлээр, мүн таһаран хахасажа, бэе хүйтэрэлсэхэ ябадал үүдхэһэн ба үлөөһэн олон юумын тохёолдоһоной һүүлээр Советскэ Союзай ба германска арадай түлөөлэгшэдэй хоорондохи түрүүшын официальна уулзалга, түрүүшын харилсаан болоно. Тиимэл ушарһаа, хэлсээ хэжэ эхилхэ ябадалай бидэ бүгэдэндэ тон хүшэр байхыень мэдэрнэб. Гэбэшье, иимэ хэлсээ хэхэ шухала байна. Бидэнэр — сэхэ хилэлдэг бэшэшье һаа, хүршэнэр болонобди. Танай правительствын ба манай правительствын харюусаха олон юумэн бии, өөһэдымнай арадуудай хуби заяанһаа гадна, мүн бүхы дэлхэйдэхи ниитэ байдалда хабаадаха (гэжэ хэтэрүүлэнгүй хэлэхээр) тон шухала удхашанартай олон юумэн бии байна. Хэрэг ушарай иимэ байхадань, хэлсээтэе эхилжэ ба хэжэ болохоор нэгэл арга бии; энэ хадаа үнэн сэхээр хэлсэхэ арга болоно. Энэ хэлсээе үнэн зүрхэнһөө хэхэ гэһэн сэхэ һанаашалгатайгаар ерэһэндэм этигэхыетнай, Министрнүүдэй Соведэй господин Түрүүлэгшэ, Таниие, господануудые гуйха байнаб. Тиин, энээнэй юрэл эхин зүйл болохо байбашье һаань, һанал бодолоо үрэтэй һайнаар ба саг үргэлжэ зүбшэлжэ эхилхэ зэргээр — энэ дары гол хэрэгтээ орохые һэдэхыемнай зүбшөөхэ бэзэ гэжэ найдаха байнабди. Германска арадай ба тэрэнэй правительствын гол хараа бодолые, тодорхойлхы политическэ хараа шугамые, мүн хүтэлбэри болгохо гол зүйлөө, баримта шалтагаануудаа ба уг зорилгоёо Танда хэлэжэ үгэхые өөрынгөө түрүүшын зорилго гэжэ тоолохо байнаб.

Эб найрамдал—бүхы немецүүдэй химгадан сахиха ёһотой айхабтар шухала хэрэг болоно. Һүүлэй дайнда илангаяа советскэ ба германска арадуудай ехээр хохидоһыень һайн мэдэнэбди. Тиимэһээ мүнөө сагай дайнай тохёолдуулха һандаралнуудһаа, хэдэн миллион хүнүүдэй хосорхо, байрын гэрнүүд ба предприятинуудай үгы хэгдэхэ, городууд болон тосхонуудай хооһоруулагдахаһаа айха ябадал бултанай ухаан мэдэрэлдэ ехээр нэбтэрэн оронхой гээ һаа зүбшөөгдэхэ байхаб гэжэ тоолоноб. Тэрээнһээ гадна, үнгэрэгшэ дайнай һүүлээр атомые дэлбэлэлгын, мүн бусад һалбаринуудай талаар, естественнэ наукын ба техникын хэрэгтэ түйлагдаһан амжалтанууд һандарган үгы хэхэ айхабтар аюултай зэбсэгые хүнүүдтэ олгоһыень зэбүүрхэлгүйгөөр мэдэрхын аргагүй гэжэ Германида мүн лэ мэдэнэ. Тэрэшэлэн зэбсэгтэ тулалдаанай болоо һаа манай орон географическа байдал дээрэһээ онсо аюулда орохо байһыень Германиин бүхы зон мэдэнэ. Тиимэһээ шиидхэгдэхэ ёһотой политическэ ехэ асуудалнуудай алининиешье дайнай аргаар шиидхэжэ болохо гэһэн һанал бодол үлэ мэдэгшье гаргаха хүниие харюусалгата политическэ ажал-ябуулагшадайшье, бүхы хүн зоноймнайшье дунда олохогүйт. Туйлай ехэ аюул ушаруулдаг хадаа дайн сэрэг болонгүй байһай гэһэн хүн түрэлтэнэй хүсэтэ эрмэлзэлгэ немецүүдэйшье зүрхэ сэдьхэлдэ мүн лэ ехээр нэбтэрэнхэй байна. Арсалдаануудые ба зүришэлдөөнүүдые шиидхэхэ шэнэ аргануудые олохо, уласхоорондын һанал нэгэдэлгын мэдэрэл ба уласхоорондын харилсаа холбооe үндэһэ болгодог аргануудые олохо хэрэгтэй. Энэ хадаа мүнөө сагта гүрэнүүдэй ажал-ябуулагшадай шиидхэхэ ёһотой тон арюун зорилго болоно. Эдэ бүхэн манда юрын хүсэлэн гү, али теори бэшэ болонхой. Манай правительство өөрынгөө политикые бэелүүлхэ аргын болоһон лэ газарта тиимэл хараа бодол баримталдаг байгаа. Хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа арсаха тухай уялга Федеральна Республика тусхай мэдүүлгэ дотороо абаһан юм гэжэ һануулха байнаб. Тэрээнһээ гадна, Федеральна Республика өөрынгөө хамгаалха зорилготой договорнуудые баталхадаа атомна, биологическа ба химическэ зэбсэг үйлэдбэрилхэ ябадалһаа өөрын һайн дураар арсаһан юм гэжэ һануулха байнаб.

Гэхэ зуура, эб найрамдалһаа ашa үрэ туйлаха гэбэл, тэрээниие аюулда оруулжа болохогүй, харин хангаха хэрэгтэй. Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай уршагта зүйлынь юуб гэхэдэ, Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондын харилсаануудта хамаатай ехэ асуудалнуудһаа хойшолонгой тохёолдоһон газарта манай шэнэ гүрэн бүрилдэнхэй байшоо. Хэрэг ушарай иимэ болоод байхада, гол түлэбтөө Баруунеуропейскэ союзай байгуулагдаһанай, мүн Хойто-атлантическа пактда ороһоноойнгоо ашаар, гүрэнүүдэй эгээн томо эмхидэлдэ хамжан ороһон ябадалнай, имагтал эб найрамдал бэхижүүлхэ бидэнэй хүсэлэнһөө шалтагаалһан байгаа. Баруун тээхи энэ эмхидэлые агрессиин зэбсэг болгон ашаглаха гэһэн һанал бодол хэзээшье, хэндэшье байгаагүй. Эдэ хоёр договор өөһэдынгөө шэнжээр агрессиин зэбсэг болжо шадахагүй байна.

Тэрээнһээ гадна, агресси хэхэ һэдэлгэ гаргаһанай түлөө тон шанга хэмжээ абаха гэһэн зүйлнүүд Баруунеуропейскэ союз байгуулха тухай договор соо хараалагданхай. Тэдэ зүйлнүүд үнэндөө агресси хэхэ аргагүй болгоно. Тэдэ зүйлнүүдые тон шухалада тоолодогби, аюулгүй байдал сахихын тула бүри үргэн ехээр хэрэглэгдэжэ болохо хэмжээнүүд тэдээн дотор бии, тэдэнь аюулгүй байдал сахиха бүри үргэн системэ байгуулха ябадалда туһа хүргэжэ болохонь лабтай гэжэ хэдэн жэлэй урда тээ хэлэһэн байгааб. Хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа арсаха, агрессорые союзник байха эрхэһээнь хаһаха, добтологдоһон орондо туһа хүргэхэ уялга хараалха, тэрэшэлэн буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хиналта хэхэ гэжэ тэрэ договор дотороо бидэнэй абаһан уялгануудые хараадаа абанаб. Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондын һанал бодолой алгасалые усадхаха, аюулгүй байдалай системын байгуулагдаха ёһотой условинуудай хэзээшье дүүргэгдэхэ һаань — Федеральна Республика тэрээндэ хабаадалгаһаа арсахагүй байха.

«Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондохи харилсаануудые туримшуулха» гол бодомжые бидэндэ Министрнүүдэй Соведэй господин Түрүүлэгшэ Танай эльгээһэн уряалтай июлиин 7-ной ното дотор онсо тэмдэглэһэн байгаат. Тиихэдээ — Советскэ Союзай арадуудтай харилсаа холбоогоо гуримшуулан тогтоохын тулада бидэнэй хүсэдэг зүйлые, тусхайлан хэлэбэл: эб найрамдал, аюулгүй байдал, экономическа харилсаа холбооe, мүн түгшүүрил тохёолдуулангүй байха ябадалые хараада абажа тобшолһон байгаа хат гэжэ багсаанаб. Тиимэ ушарһаа, «эб найрамдалай ба европейскэ аюулгүй байдалай интересүүд, тэрэшэлэн советскэ болон немецкэ арадуудай интересүүд» харилсаатаа гуримшуулхые эриинэ гэжэ өөрынгөө ното соо хэлэһэнтнай зүб байна.

Эдэ харилсаануудаа гуримшуулжа эхилхын тулада юу хэхэ хэрэгтэй гээшэб? Дай хэлгые хорижолоод, аюулгүй байдалай системэ байгуулаад, механическа гуримаар дипломатическа, экономическа ба культурна харилсаануудые тогтоогоод хизаарлабал хүрэхэ гэжэ тоолохогүй байнаб. Бидэнэй хоорондо мүнөөнэй таарууугүй харилсаануудые үүдхэһэн шалтагаануудые шэнжэлжэ үзөөд, тэдэниие зайсуулхын тула шухала оролдолгын гаргагдаад байгаа һаанъ, харилсаанууд үнэхөөрөө гуримшуулагдаха гэжэ этигэнхэй байнаб. Тиимэ тула, Федеральна правительствын августын 12-ой ното соо дурсагдаһан хоёр бүлэг асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ шухала гэжэ бодоноб. Эдэ асуудалнуудые эндэ зүбшэн хэлсэлгэһээ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ господин Танай, мүн Танай правительствын арсахагүй янзатай байһые Советскэ правительствын августын 19-нэй харюуһаа мэдэжэ, баясаабди.

Советскэ Союзай территори дээрэ гү, али советскэ нүлөөн доро оронхой оронууд дотор мүнөө хаалтада байһан гү, али тэдэ районуудһаа гарахань хорюултай байһан немецүүдые сүлөөлхэ тухай асуудалһаа эхилхыемни зүбшөөрыт. Энэ асуудалые түрүүшын ээлжээндэ зорюута табиһан ушарни юуб гэхэдэ, бүхы немецкэ бүлэнүүдтэ хамаатай асуудал болоно. Энэ асуудалые ямар талаарнь зүбшэн хэлсэхые хүсэжэ байһан тухайдамни зүбөөр ойлгохыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб. Энэ асуудалда энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандалта намайе һонирхуулна. Дайн байлдаанда хабаадаха ушартай болоһон хүнүүд дайнай дүүрэһэнһээ хойшо 10 гаран жэлэй үнгэрөөд байбашье, мүнөө хүрэтэр өөрынгөө бүлэнэрһөө, эхэ оронһоо, амгалан ажалһаа холо газарта баригдажа байнхай гэжэ һанахань хүндэ байна. Энэ асуудалай шиидхэгдээгүйдэ манай гүрэнүүдэй хоорондо «зохистой» харилсаан тогтоогдожо шадагдахагүй гэжэ хэлээ һаамни, муу юумэ бү һаныт. Иигэжэ хэлэхэдээ, ямар нэгэн «даб дээрэхи услови» табинагүйб. Минии хэлэһэн юумэн харилсаагаа һайжаруулха ябадалда зорюулагдана. Үнгэрһэн, ехэ гасалан тухай үдэр бүри дурдалгын, бидэниие хахасуулжа байһан ябадалай шалтагаан бологшо асуудалда эрид шууд эсэс табиял.

Германиие гүрэнэй талаарнь нэгэдхэхэ асуудал мүн баһа бии байна. Германиин хахаран хубаарһан ябадал тон тэсэшэгүй байдал тохёолдуулна. Германиин нэгэдэл һэргээгдэхэ ёһотой гэһэн Танай һанамжа зүбшөөгдэхэ гэжэ багсаанаб. Энэ нэгэдэлые һэргээлгэ хадаа Германиин түлөө хамтын харюусалгаһаа эшэ үндэһэтэй уялга болоно, национал-социалистска Германиин задаран унаһанай һүүлээр Германидахи дээдэ засагые өөһэдтөө абаһан дүрбэн гүрэнэй даадаг харюусалгаһаа эшэ үндэһэтэй уялга болоно гэһэн һанамжые мүн лэ зүбшөөрхэ байхабди гэжэ һананаб. Энэ уялга тушаа би дурданаб. Тус асуудалые дары шиидхэхын тулада бүхы хүсэеэ хандуулхыетнай Таниие гуйхадаа, Федеральна Республикын хүн зонһоо гадна, мүн бүхы немецүүдэй нэрэһээн хэлэһэнээ мэдэнэб. Энэ уялгаяа дүүргэлтэ болгон, мүн баһа энэ асуудалаар Женевэдэ хэлсээ хэхэ гэжэ баруун тээхи гурбан гүрэнтэй хэлсэһэн байнат. Дүрбэн гүрэнэй хэлсээнһээ дулдыдахагүй хоёр талын хэлсээе эндэ хэжэ эхилхэдээ, Германиин нэгэдэл хангаха ёһотой хэрэгые бэрхэтэй болгохо гэһэн һанамжа намда байхагүй. Гэхэ зуура, энэ асуудалай тон түбэгтэй байһые танда харуулхын, Женевэдэ шиидхэхэ Танай зорилгые хүнгэдхэхын ба дүүргэлтэ болголгодо туһалхын тулада энэ асуудалые Тантай зүбшэн хэлсэхэ зорилгодо энэ уулзалгаяа хэрэглэхэ ябадал минии гол уялга болоно. Зохихо замые дүрбэн гүрэнэй нээхэдэнь, өөһэдынгөө байдал сүлөөтэйгөөр тодорхойлжо, Европодо хүршэ ёһоной харилсаа тогтоолгын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө харюусалгаяа мэдэрэн, ниитэгерманска гүрэнэй байгууламжые дотоодын ба гадаадын талаарнь зохёожо дүүргэхэ зорилго немецкэ арадай үмэнэ табигдаха байна.

Ямаршье «даб дээрэхи услови» табинагүйб, харин харилсаагаа һайжаруулха тухай хэлэнэб гэжэ үшөө дахин дабтаха ёһотой байнаб. Германиин хахаран хубаараад байгаашань таарамжагүй үзэгдэл болоно. Энэ ушар шажанай ёһондо, хүн зоной эрхэдэ ба бодото байдалда зүришэнэ. Тантай хөөрэлдөө хэхэдээ «бодото байдал» тухай баримта дурдахые туһатайда тоолохогүй байнаб, юундэб гэхэдэ — энэ хахаран хубааралга саашадаа үргэлжэлхэ ёһогүй гэжэ бүгэдэниитээрээ ойлгохо ябадал шиидхэхы удхатай зүйл болохо байна. Хэлсээ хэхэ үедөө энэ асуудалаар урагшаа алхам туйлажа туршаад үзээл. Тиигээгүй һаамнай, Европын гол дунда түгшүүрилтэ байдалай уршагтай гуламтын үлэхэ аюул тохёолдохо. Германиин нэгэдэлые һэргээнгүйгөөр Европодо аюулгүй байдал бодото дээрэнь хангажа шадагдахагүй. Шунал абьяасай химдаар тохёолдожо болохо зүришэлдөөнүүдэй энэ аюулта гуламтые зайсуулха, немецкэ арадай эрилтые хангахын тула хаһа саг соонь оролдолго гаргаха ёһотойбди.

Һэргээн байгуулагдаһан Германи Советскэ Союзда аюул тохёолдуулжа магадгүй гэһэн һанамжын бии байһые мэдэнэб. Германска договорто хабаадагшад бүгэдын, нэрлэн хэлэбэл: Федеральна Республикын, Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин, Франциин һанамжаар хадаа, — союзуудай ямар-нэгэн системэдэ Германи хамаадаха гү гэһэн асуудалые ниитэгерманска правительство, ниитэгерманска парламент тон сүлөөтэйгөөр шиидхэхэ юм гэжэ тус асуудалда харюусахыемни түбхын түрүүн зүбшөөрыт. Германиин нэгэдэһэнэй эсэстэ Советскэ Союзай аюулгүй байдалда хохидол ушаруулагдаха гэжэ хэрбээ Советскэ Союзай тоолохо байгаа һаань, тиимэшье түбэгшөөлые зайсуулхаар аюулгүй байдалай системэдэ хабаадан харилсахын тула манһаа дулдыдаха бүхы юумэ хэхээр бэлэн байнабди.

Германиин нэгэдэлые хайшан гэжэ һэргээхэ тухайда хэлсээ хэхэтээ хамта, Европодо аюулгүй байдалай системэ тогтоохо тухай бодожо үзэхэ хэрэгтэй байна. Дипломатическа, экономическа ба культурна харилсаа тогтоохо асуудалнуудые хамта зүбшэн хэлсэжэ эхилхэдээ, дээрэ дурсагдаһан бодомжые хүтэлбэри болгохо ёһотойбди. Тиимэ харилсаануудые тогтообол хоёр орондо, эдэнэй харилсаа холбоондо тон ашагтай туһатай байжа болохо гэһэн һанамжые Федеральна правительство зүбтэйдэ тоолоно. Хоёр правительствын хоорондо сэхэ холбоо тогтообол — бодото байдалые зүбөөр ойлгохо ба сэгнэхэ ябадал үндэһэ болгоһон бүри тодорхой һанамжануудые хоёр талын хангалгада туһалхань дамжаггүй. Бэе бэедээ туһалалсаха арга боломжын хоёр орон дотор бии байһаниинь лабтай. Культурна шухала зүйлнүүдые ба научна зохёолнуудые абалсадаг болохо гээшэ мүн лэ һайшаагдаха зэргэтэй зорилго болоно.

Хэлэһэн үгынгөө гол удхые иигэжэ тобшолхыемни, Министрнүүдэй Соведэй господин Түрүүлэгшэ, зүбшөөрыт:

Үнэн зүрхэнһөө хэлсээ хэхэ энэ арга боломжые ехэтэ һайшаанаб. Гол хэрэгэймнай эхин лэ боложо магадгүй энэ хэлсээнэй бэрхэтэй байхые мэдэрнэб. Энэ хэлсээнэй удхань юун байхаб гэхэдэ, эндэ найруулагдаһан ёһоор манай харилсаануудые гуримшуулха хэрэгые нэгэ бүхэли асуудалда тооложо зүбшэн хэлсэхэ шухала байна. Манай мүнөөнэй хэлсээн Москваһаа бусаһан хойномнай ямар нэгэн аргаар, бидэнэй ойлголсоһон ёһоор, үргэлжүүлэгдэжэ болохо байһандань найданаб, тиимэ хүсэлэнтэй байнаб. Тиигээд байгаа һаамнай — манай оролдолгоһоо эсэсэй эсэстэ үрэ гараха, бидэнэй түлөөлһэн арадуудта, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ ашатай туһатай байжа болохо гэжэ этигэнэб.

Н. А. Булганин г-н К. Аденауэрэй ба Германска Федеральна Республикын Правительственна делегациин хүндэлэлдэ завтрак үгэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Германска Федеральна Республикын Федеральна Канцлер д-р К. Аденауэрэй ба ГФР-эй Правительственна делегациин гэшүүдэй Москва ерэһэнэй хүндэлэлдэ Кремлёвско Ехэ ордон соо сентябриин 9-дэ завтрак үгэбэ.

Завтрагай болоходо Федеральна Канцлер К. Аденауэр, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр д-р Г. фон Брентано, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын статс-секретарь д-р В. Хальштейн, Федеральна Канцлерай Канцеляриин статс-секретарь д-р Г. Глобке, Посол Г. Бланкенхорн, министериаль-директор д-р В. Греве, ажахын Министерствын гадаадын экономическа таһагай хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. Рейнхардт, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын худалдаа наймаанай-политическэ таһагай хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. Ван Шерпенберг, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын культурын таһагай хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. фон Трютцшлер, Посол Ф. фон Эккардт, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын протокольно таһагай начальник Посланник д-р Э.-Г. Мор, Посланник д-р фон Вальтер, министериальдиригент д-р У. Мюллер, д-р Г. Кох, Бундесратын гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиин түрүүлэгшэ К. Арнольд, Бундестагай гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиин түрүүлэгшэ К.-Г. Кизингер ба энэ комиссиин түрүүлэгшын орлогшо К. Шмид гэгшэд байлсаа.

Советскэ талаһаа Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, гадаадын худалдаа наймаанай Министр И. Г. Кабанов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрын орлогшонор А. А. Громыко, В. В. Кузнецов ба В. С. Семенов, Моссоведэй Гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ М. А. Яснов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ Н. П. Цыгичко, СССР-эй МИД-эй Европейскэ 3-дахи таһагые даагша С. Г. Лапин, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков байлсаа.

(ТАСС).

Татарска АССР. Шэнэ ургасын таряа тээһэн машинанууд элева[...] орооһо тушаалгын пунктнууд тээнэ удаа дараалан ошоно. Эндэхи түрүү[...] гүрэндэ уялгата ёһоор таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэ[...] лец» колхоз гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа Столбищенска район дотор[...] дүүргээд, мүнөө гүрэндэ дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр таряа худалдажа заха[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Столбищенска районой «Комсомолец» колхозой автомаш[...] ургасын 150 центнер таряа түсэбһөө гадуур тушаахаяа Казань городой [...] абаашажа ябана. ТАСС-эй фотохро[...]

Кабанскын, Кударын аймагу[...] колхозууд гүрэндэ уялгата ёһ[...] таряа тушааха түсэбөө дүүрг[...]

Кабанскын аймагай колхозууд болзорһоо урид, сентябриин [...] гата ёһоор таряа тушааха түсэбөө 104 процент дүүргэбэ. Тэрэ [...] ниисэ тушааха түсэб 149 процент дүүргэгдээ.

Мүнөө аймагай колхозууд МТС-эй хүдэлмэриин түлөө нату[...] ридэ таряа тушаажа, мүн гүрэндэ таряа худалдажа захалан[...]

* * *

Кударын аймагай колхозууд [...]ха түсэбөө болзорһоонь урид [...] тэрэ тоодо шэниисэ тушааха түсэб колхозуудай гэшүүд гүрэндөө 80 [...] тушааха гэжэ шиидэнхэй.

гүрэндэ уялгата ёһоор тар[...] сентябриин 10-да 100,3 [...] 202,2 процент дүүргэбэ. [...] мянган пууд таряа түсэбһ[...]

Мүнөө аймагай колхозууд МТС-эй хүдэлмэриин түлөө тар[...]жа, мүн гүрэндэ таряа худалдажа захалаа.

Түсэбһөө гадуур 6000 пууд таря[...] тушаахабди

Манай колхоз 3800 центнер таряа гүрэндэ уялгата ёһоор, мүн МТС-эй хүдэлмэриин түлөө тушааһан байна. Мүнөө колхознай түсэбһөө гадуур мянгаад центнер таряа гүрэндөө тушааха гэжэ шиидээд байна. Гектар бүриһөө 9 гаран центнер ургаса хуряагдана.

Манай колхозой таряа хадажа байһан 9 комбайн бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, үсэгэлдэр шэниисын бүхы тарилгые хуряажа дүүргээ. Мүн колхоздомнай механизированнэ нэгэ ток бии. Тэрэ ток дээрэ автопогрузчик, таряа сэбэрлэлгын, хатаалгын хэдэн мех[...] һаадгүй хүдэлнэ. Тэндэ 3[...] хүн хүдэлмэрилнэ, хэдэн зер[...] автоматическа шэгнүүр то[...]хой. Энээнэй ашаар ток д[...]ряан удаан хэбтэнгүй, 9 м[...] таряа тушаалгын пунктда [...]гоо абаашагдана. Гүрэнд[...] тушаахын хажуугаар к[...] үрэһэнэй таряа сэбэрлэжэ [...]таажа, амбаарнуудта хааж[...]лаа.

М. Ко[...]

Тарбагатайн аймагай М[...] нэрэмжэтэ колхозой түр[...]

Эгэтынхид удаарж̌а байна

Мүнөө жэлдэ Яруунын аймагай Эгэтын МТС-эй харьяата колхозуудай полинууд дээрэ ороохото культуранууд муу бэшэ ургаса ургаа. Илангаяа Карл Марксын, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта тарьяанай ургаса һайн. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Боро Хорой, Дабаата гэжэ газарнуудта 500 гаран гектар шэниисэ, хара тарьяан шэнэ газарта таригдаа һэн. Эндэ мүнөө аяр шара шэниисэ, хара тарьяан эдэсэшэжэ байна, гектар бүриһөө 18—25 центнер ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. Энэ баян ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй, богонихон болзор соо һайн шанартайгаар хуряажа абаха гээшэ эндэхи механизаторнууд болон колхозниигуудай эгээл шухала зорилго болоно. Тиимэһээ машина зэмсэгүүд эртээнһээ хүсэд һайнаар заһабарилагдаһан, түхеэрэгдэһэн байжа, ургаса хуряалга түрүүшын үдэрһөө эхилэн эмхитэй һайнаар ябуулагдаха зэргэтэй байгаа.

Гэбэшье, мүнөө Эгэтын колхозууд ургаса хуряалгые эмхигүйгөөр эхилжэ, бэлэдхэлэй олон дутуу дундануудтай байһанаа харуулба. Нэн түрүүндэ МТС (директорынь С. П. Танхасаев, главна инженерынь М. М. Тумурхонов) техникээ ургаса хуряалгада хүсэд һайнаар бэлэдхээгүй байшоо. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, комбайнуудай заһабари муугаар хэгдэһэн байшоо. Тиимэһээ комбайнёрнууд полинуудай захада ошожо, 1—3 үдэр соо машинануудайнгаа зарим частьнуудые заһаха, һэлгэхэ баатай болоно. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхоздо хүдэлмэрилхэ ёһотой 2-дохи тракторна бригадын комбайнер М. Климов «Коммунар» комбайнаар Хүнды гэжэ газарай хара тарьяа августын 27-до хадажа захалха ёһотой аад, комбайнай моторой динамын хүсэд тааруулагдаагүй, заһабари муутай байһан дээрэһээ хүдэлмэрээ августын 29-дэ арай гэжэ захалаа. Комбайнай ябахые хүлеэжэ нэгэ автомашина, хоёр тэргэтэй 4 морин, арба гаран хүн хоёр үдэр шахуу сагаа соо юушье хэнгүй һаатаа. Иимэ ушарнууд колхоз бүхэндэ үзэгдэнэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ [...] комбайнер Ц. Орбодоев, М[...] нэрэмжэтэ колхоздо к[...] Д. Цыдыпов гэгшэдэй ко[...] хуряалгада жэгдэржэ оро[...]дэн үдэр һаатаһан байна.

Тиихэдэ комбайн бүхэн [...] сүүдхэ соо хүдэлмэрилхы[...] электрын галаар хангагдаа[...]ба.

Гадна, колхозууд комба[...] ондоо бусад юрын машин[...] хуряалгада хэрэглэнэгүй. Ко[...] хэндэ жатканууд биишье [...] барилагдаагүй юм. Тиимэ[...] хэдөө комбайнай ябаха хар[...]гагданагүй, тарьяан ехээр [...]дэнэ.

Тиихэдэ колхоз комба[...] гараһан ороохо тарьяа адха[...]даа, тэндэхи веялкэ, зерноп[...]даа тодхожо бэлэн болгоог[...] Жэшээлхэдэ, Сталинай, Кар[...]сын нэрэмжэтэ колхозуудай [...] стануудай дэргэдэхи тогу[...] адхаха, сэбэрлэхээр бэлэн [...]донгүй байна. Карл Марк[...]рэмжэтэ колхоз Боро Хорой[...]та, Байсын Хүнды гэжэ газ[...] ехэ тарьятай аад, эндэ [...] ток бэлэдхээгүй байһаар.

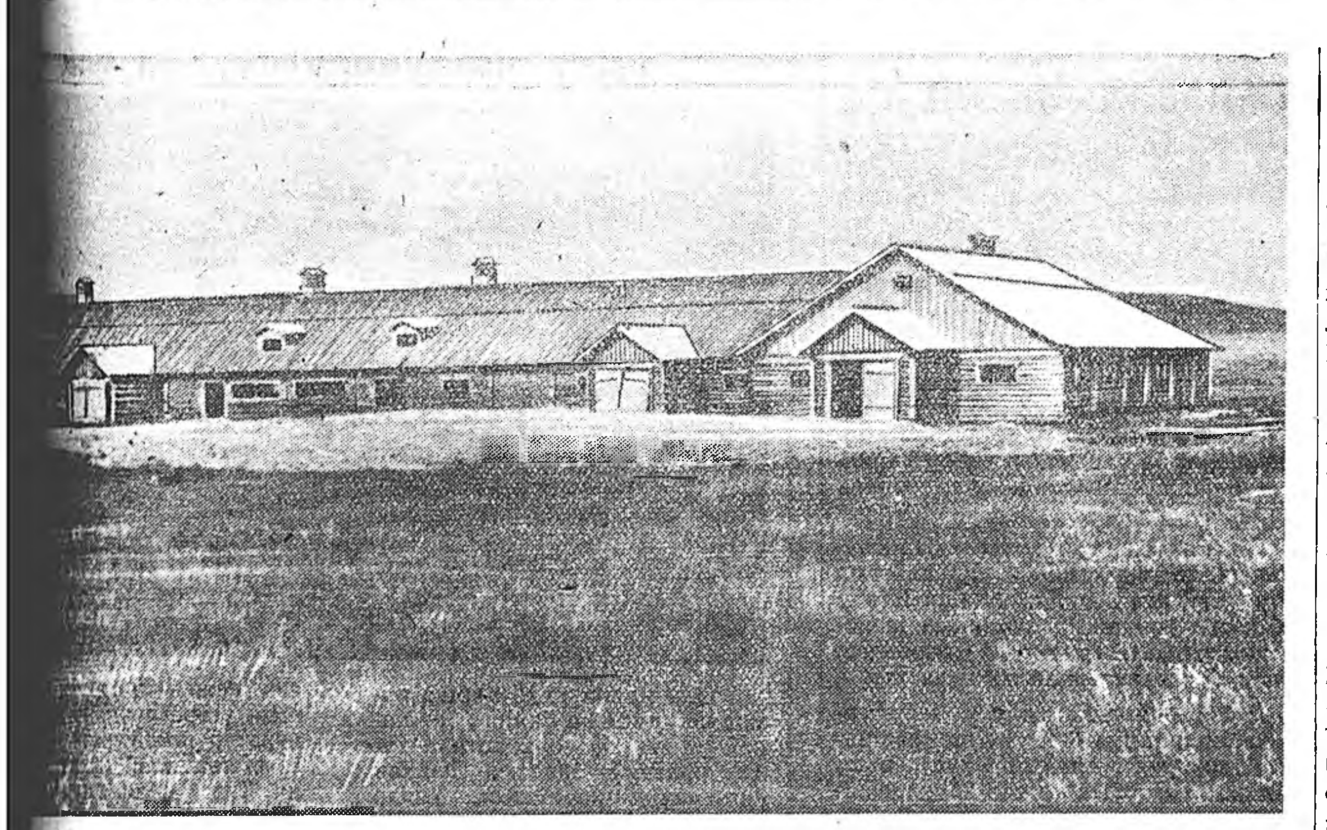
Илангаяа Сталинай н[...] колхоз (түрүүлэгшэнь нухэр[...]ев, тарьянажалай бригады[...] дир нүхэр Дондоков) бэ[...] байшоо. Нёдондо энэ колх[...]һоной тогые үргэдхөөгүй [...] тарьягаа минии хорёо соо [...]рэ адхажа, обоолоожо ехэ[...]һан юм. Тээд мүнөөшье жэ[...] үргэдхэжэ, цементированн[...] тарьянай сарай бэлэдхэг[...]дэ хэдэн веялкэ, зернопуль[...] аад, заһабарилагдажа тодх[...] Иигэжэ бэлэдхэлгүй байһа[...]һээ колхозой центрын тог[...] түрүүшын тарьян халажа [...]

Мүнөө МТС-эй 20 комба[...] орэй хахадынь хүдэлмэри[...] амяарлан хуряаха тухай х[...]энэ лэ болоод дүүрэнэ.

Тарьянай «нойтондо» [...] Эгэтын МТС-эй хүтэлб[...] һанаа амар һуужа байһаа[...]

Ц. Д[...]

манай корр[...]

...аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо хонидой типовой нэгэ байра баригдаад, хоёрдохинь баригдажа байна.
...ДЭЭРЭ: хонидой типовой шэнэ байра.
А. Алгазинай фото.

ШУХАЛА ХҮДЭЛМЭРИИЕ ХОЙШОНЬ ТАТАНА

...малай тоо толгойе олошо... шат шэмыень дээшэлүүлхэ ...амжалтатайгаар шиидхэ...үүдэй нэгэн хадаа адуу ...дулаан, типовой байраар, ...үрэхэ үбһэ тэжээлээр хан...бэлжэлгые гарза хохидол...үнгэргэхэ ябадал болоно. ...һайса мэдэһэн Николь...соведэй Ленинэй нэрэм... Мухаршэбэрэй сельсоведэй ...зм» колхозуудай малажа...ы хүдэлмэрилэгшэд ба ...ууд ниитынгээ малай үбэл... һайнаар үнгэргэжэ, тоо ...олошоруулхын түлөө ехэ...олго гаргажа байдаг. ...гша оной үнгэрһэн һара... тус колхозууд нилээд олон ...йха типовой, дулаан бай... барижа, бэлэн болгоо.

...й нэрэмжэтэ колхоздо 20 ...һөө бүридэһэн барилгын ...игада түхэрсэн жэл соо ...лдэг. Тэдэнэй хүсөөр ...толгой эбэртэ малай байха ...байра, 500 толгой хони... гахайн ба тугалай шэнэ ...д баригдаа. Гадна, энэ кол...ын фермэнүүдтэ байдаг ...эрилтэнүүдые хангаха хэ...э анхарал табигдана. Энэ ...эн олон шэнэ гэрнүүд мал...юнгдаа.

...үбэлжэлгые түгэс бэлэд...р угтахын түлөө намарай ...дэ үдэрнүүдтэ бүхы хүдэл...ыень хэжэ дүүргэхэ гэжэ ...ойхид шиидэнхэй. Тиин ...ряалгые амжалтатайгаар ...байхынгаа хажуугаар, эн...лай тэжээл элбэгээр бэлэд...тадаа тус колхоздо үбһэ ...элэдхэлгэ дээрэ 200 гаран ...үүд ябана.

...С-эй ХХ съездын хүндэлэл... колхозойхид хүдэлмэриин-гөө бүхы һалбаринууд дээрэ шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө оролдоно. Ниитынгээ малай үбэлжэлгые нёдондо жэлэйхидээ орходоо бүри һайнаар үнгэргэжэ, үнеэдһээ үбэлдөөшье һү ехээр һаадаг болохо хүсэлэнтэйбди,—гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Матвеев хөөрэнэ. Энэ колхозойхидой хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһаниинь элитэ. Юуб гэхэдэ, тус колхоз ажахынгаа бүхы һалбаринуудта һүүлэй хоёр жэлэй турша соо нилээд ехэ алхам хээ.

Мүн «Коммунизм» колхозой ажалай шэнэ амжалтануудые харуулха хэрэгтэй. Энэ колхозойхид нёдондо жэлдэ гансахан малажалһаа 800 мянга гаран түхэригэй олзо доход абаһан байгаа, тэрэ тоодо гахай үсхэбэрилгэһөө 254 мянган түхэригэй олзо доход оруулаа. Энэ амжалта юу харуулнаб гэхэдэ, малажалые саашаданиь хүгжөөхэ, тоо толгойень олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тус колхоздо шухала анхарал табигдадаг болоһые гэршэлнэ. Тиин тус колхозойхид мүнөө жэлэй үбэлжэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын тулада малайнгаа байрануудые һэльбэн заһабарилжа дүүргээ. Тиихэдэ гахайн, эбэртэ малай механизированнэ шэнэ фермэнүүд мүнөө жэлдэ түхеэрэгдээ.

Эдэ бүхы һайн жэшээнүүдэй хажуугаар аймаг дотор малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл юрэнхыдөө муугаар ябуулагдажа байна. Олохон колхозууд малай шэнэ байрануудые барижа эхилбэшье, тэрэнээ дүүргээгүй байна. Жэшээлхэдэ, Суулгын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз хоёр жэлэй урда тээ эбэртэ малай механизированнэ фермэ барижа эхилһэн аад, тэрэ барилгаяа хүсэд дүүргэжэ шадаагүй байһаар. Тэрэшэлэн Булганинай нэрэмжэтэ колхоз Галтай гэжэ нютагта 100 толгой үнеэдэй байха шэнэ фермэ барижа дүүргэхэ болоһон аад, орхижорхёо. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ саг эртэ гэһэн һанал бодолой эндэ бии байһаниие гэршэлнэ.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ МТС-үүдэй зүгһөө ехэхэн анхарал хандуулагдаха ёһотой байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, мүнөө дээрээ биратай юумэ хэгдэнэгүй. Илангаяа Хонхолойн, Суулгын МТС-үүдэй харьяата колхозууд малай үбэлжэлгые урда жэлнүүдтэшье бэлэдхэл муутайгаар эхилдэг байгаа. Тиигэжэ олон толгой адуу малаа гарзалуулдаг һэн. Теэд, эдэ МТС-үүдэй харьяата колхозууд энэ жэлэй малай үбэлжэлгэдэ мүн лэ мүртэйгөөр бэлэдхэжэ эхилээгүй байһаар.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл хадаа гансал дулаан байрануудые түхеэрэлгээр дүүрэхэ бэшэ ха юм. Үбһэ тэжээл фермэнүүдтэ мүнөөнһөө шэрэжэ захалха, полинуудай солоомо сутлуулжа, сомохо гэхэ мэтын олон зүйлэй ажал хэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье, эдэ хүдэлмэринүүд аймагай олохон колхозуудта эмхидхэгдэнэгүй. Ядахын сагта полинуудай солоомо сомогдоногүй, минил таража, малда гэшхүүлжэ байна. Сутайн сомоной Молотовой, Булганинай, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудай полинууд дээрэхи хэдэн зуугаад центнер солоомо мүн сомогдоногүй. Энэ дутагдалнуудта МТС-эйшье, тус колхозой правленинүүдэйшье зүгһөө ёһотой анхарал хандуулагданагүй.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин дутагдалнуудһаа бодото тобшолол хэжэ, Мухаршэбэрэй колхозууд ба МТС-үүд яаралтай хэмжээ абаха уялгатай.

Б. Дымбрылов, манай корреспондент.

Нэмэлтэ түлбэри абана

Прибайкальска аймагай Итанцын МТС-эй харьяата зарим колхозууд һү һаалиые дээшэлүүлхэ, малые бэлшээн таргалуулха талаар мүнөө жэлдэ горьтой амжалтануудые туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, «Заветы Ильича» колхозой 14 һаалишад һү һаалгаяа нилээд дээшэлүүлээ. Мүнөө эдэнэр жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна.

Ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн һаалишад нэмэлтэ түлбэридөө һү абана. Колхоз дотор һаалишадта хамта 2256 литр һүн нэмэлтэ түлбэридэ үгтөө. Һаалишад М. М. Насникова, П. А. Насникова, Е. В. Палетова, Т. И. Новосельцова, Л. К. Вершинина, П. М. Насникова гэгшэд тус бүридөө 300-һаа дээшэ литр һү нэмэлтэ түлбэридэ абаа.

Энэ колхоз 9 гахайшадтаа гахайнуудые шахажа таргалуулһанайнь түлөө гараһаар һара болоһон 20 поршоонхо нэмэлтэ түлбэридэнь үгэбэ. Түрүү гахайшад В. С. Темникова, Н. Е. Белькова, Н. Г. Моторенко гэгшэд 2—2 поршоонхо абаһан байна.

Тэрэшэлэн «Путь к коммунизму» колхозой 12 һаалишад һү һаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, нэмэлтэ түлбэридэ ехэ һү абаба. Энэ колхозой гахайшад Н. Малыгина, М. Решетова, Е. Игумнова гэгшэдтэ тус тустань 14 поршоонхо нэмэлтэ түлбэри үгтэһэн байна.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын, түлыень бүрин бүтэн байлгахын түлөө дурсагдаһан колхозуудай малшадай оролдоһоной ашаар ниитын олзо доход жэл бүри ехэ болоно. Тиигэжэ орошо-гарашынгаа сметые «Путь к коммунизму» колхоз — 137 процент, «Заветы Ильича» колхоз—135 процент дүүргээ.

Олзо доходой ехэ болохотой хамта квартал бүхэндэ авансалгадаха мүнгэн зөөриин хэмжээн улам ехэ болоно, колхознигуудта ажалта үдэртэнь горьтой мүнгэн хубаагдана. Колхознигуудайнгаа 1955 оной хоёрдохи кварталда олоһон ажалта үдэр бүхэндэнь «Путь к коммунизму» колхоз 2 түхэриг 28 мүнгэ, «Заветы Ильича» колхоз — 1 түхэриг 89 мүнгэ авансаар үгэһэн байна.

Иигэжэ түрүү колхозууд ажахынгаа бүхы һалбаринуудые саашаданиь хүгжөөжэ, колхознигуудайнгаа ажана байдалые улам һайжаруулхын түлөө саг үргэлжэ оролдоно.

Е Непомнящий, Итанцын МТС-эй инструктор-бухгалтер.

Культурын эмхи зургаанууд үбэлдэ муугаар бэлэдхэнэ

Хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ саг болзор соонь бэлэдхэхэ гээшэ харюусалгатай хэрэг мүн. Хүдөөгэй клубууд, библиотекэнүүд болон уншалгын байшангуудай үбэлдэ саг соогоо бэлэдхэгдээ һаань, ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулагдаха байна.

Гэбэшье, зарим аймагуудта энэ харюусалгата хэрэгтэ—культурын эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэлгэдэ шухала анхарал табигданагүй.

Байкало-Кударын аймгүйсэдкомой культурын таһаг (даагшань нүхэр Гинеев) эндэхи клубууд болон библиотекэнүүдэй гэрнүүдые заһабарилха, үбэлдөө хүрэхэ түлишөөр тэдэниие хангаха хүдэлмэри хэнэгүй. Үнгэрхэдөө тус таһагай хүдэлмэрилэгшэд аймагайнгаа культурын эмхи зургаануудай үбэлдэ бэлэдхэхэ түсэб табяадүй байһаар. Гэхэтэй хамта, хүдөөгэй олон клубуудай, библиотекэнүүдэй гэрнүүд һэльбэн заһабарилхаар болонхой. Жэшээнь, Шергинскэ хүдөөгэй клубта заһабарилга хэгдэнэгүй, клубайнь гэрэй хушалта эбдэршэһэн, пеэшэниинь ганташаһан, палаахынь шэнэлхээр болоһон байна. Тус клуб оройдоол хэдыхэн скамейкэтэй.

Мүн Хандалиин хүдөөгэй клубай гэрынь заһабарилагдаагүй, хананuудынь хурганай багтахаар забһарнуудтай, пеэшэниинь нёдондо жэл эбдэрһээр үшөө заһагдаагүй. Эндэ пеэшэнэй орондо түмэр бочкоор хэгдэһэн «пеэшэн» хара торгото дарагдашоод хэбтэнэ.

Байкало-Кударын аймгүйсэдкомой культурын таһагайхид, Шергинскэ сомоной Соведэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Савельев) хүдэлмэрилэгшэд культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие шалганагүй, дутуу дундануудынь усадхаха хэмжээ абанагүй, культурын эмхи зургаануудай барилгын материалнуудые абаха гэхэдэнь туһаламжа хүргэнэгүй. Зүгөөр энэ сомоной Соведэй мэдэлдэ бюджетнэ мүнгэнһөө гадуур культурын эмхи зургаануудта зорюулагдаһан доторой татариин 3 мянгаад түхэриг мүнгэн гаргашалагдаагүй байшоо. Сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Савельев Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Бродников хоёр «Хэнэй мэдэлэй клуб бэ, хэн тэрэниие заһабарилха ёһотойб» гэжэ арсалдаһаар, бэе бэедээ хаялдаһаар зандаа. (Үнэндөө клубайнь гэр колхозой юм. Клубай гэртэ нэмэжэ барилга хэгдээд, хүдөөгэй клуб болгогдоһон байна).

Оймурой, Дулаанай болон бусад хүдөөгэй клубууд мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Заһабарилгагүйгөөр эдэ клубуудта үбэлдөө хүдэлмэри хэхын аргагүй.

Бултанай мэдэһээр, клубуудые, библиотекэнүүдые, Культурын байшангуудые үбэлдөө хүрэхэ түлишөөр хангабал, эдэ эмхи зургаануудта хэгдэдэг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һаатахагүй байна. Зүгөөр культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай зарим хүдэлмэрилэгшэд энэ харюусалгата хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Жэшээнь, аймагай Культурын байшанда, Красноярска клубта, Быковскойн библиотекэдэ, Сухинска хүдөөгэй клубта ба библиотекэдэ түлишэ бэлэдхэгдээгүй. Корсаковой, Шергинскэ клубуудта ба библиотекэнүүдтэ түлишэ бэлэдхэгдэһэн аад, тэрэнь ойһоо асарагдаагүй. Үбэл болохоһоо урда энэ түлишээ тэдэнэй асаржа шадаагүй һаань, үбэлдөө шэрэхэнь ехэ бэрхэтэй болохо.

Сухая гэжэ тосхондо хүдөөгэй библиотекэ бариха гэлсэһээр үнинэй. Теэд хөөрэлдөөниинь мартагдашоо.

Олохон клубууд ба библиотекэнүүд стол, стул, скамейкэнүүдээр дутамаг.

Мүн культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай гэр байрануудые сэбэрлэхэ, тэдэниие культурна болбосон түхэлтэй болгохо шухала. Гэбэшье, Красноярска, Шергинскэ болон бусад клубууд нобшо, һалан байдалтай, газаагуурнь муухай, малай тииргэ болошонхой. Гэхэ зуура, хүдөөгэй клубуудай, библиотекэнүүдэй газаа палисадник хэхэ, модо тариха, хорёолхо гэхэ мэтын олон шиидхэбэринүүд сомсоведүүдтэ гаргагдаад, хүтэлбэрилэгшэдэй столой шэл доро дараатай байдаг юм.

Аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша нүхэр Гинеевтэ культурын хүдэлмэришэдэй туһаламжа эрижэ хандахадань, тэрэ иигэжэ харюусадаг: «Таанар намда юундэ хэлэнэбта? Энэ асуудалаар сомоной Соведтэ ошожо һурагты, тэндэ шиидхэгты, тэдэ мэдэхэ байха». Иигээд лэ тэрэнэй туһаламжа дүүрэдэг.

Аймагай ба сомоной Соведүүдтэ культурын эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэхэ тухай асуудал үшөө хэлсэгдээгүй байһаар. Аймагай культурын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө болотор юу бодожо байна гээшэб?

Мүнөө саг хүйтэржэ эхилбэ. Теэд аймгүйсэдкомой культурна таһагайхид, сомоной Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд үбэлдэ хэзээ бэлэдхэхэб? Хэды болотор эдэ хүтэлбэрилэгшэд харюусалгата ажалдаа албан хойрогоор хандаха юм?

Аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэхын түлөө эрид хэмжээ абахаар болоо.

Н. Пурбуев.

Дэлхэйн эдиршүүлэй һайндэр

...баян уһатай Висла мүрэнэй ...Варшава город һүртэй ...р яларан харагдана. Поль...ын түүхэ домогһоо олон ...событинууд тухай уншажа ...йна. Гэбэшье, энэ эртэ ...род эб найрамдалай ба ха...анай түлөө тэмсэгшэ ...д болон студентнэрэй Бүхэ...габадахи фестивалиин бо...ртагдашагүй үдэрнүүдэй... иимэ залуу, иимэ согтой ...иимэ гоё һайхан хэзээшье ...ха, тэрэнэй талмайнууд ...үүдтэ иимэ олон янзын ...өөшье дуулдаагүй ха.

...ода 15 хоног соо фестива...далбан мандаа. 114 оронoй ...улай түлөөлһэн 30 мянган ...ба басагад энэ гайхамшаг ...зобан табан хоног соо эб ...э шэнгеэр хамта хүдэлмэ...дэ сугларагшад бүгэдые—...уд ба японецуудые, немец...ой хитадуудые, ородууд ба ...нцуудые, итальянецууд бо...цүүдые, полягууд ба мек...дые эб найрамдал туйла...барисаатай ба харилсан ...байха гэһэн ехэ хүсэлэн ...Далайнууд болон океа...мжан, хада уулануд ба ...удые дамжан Висла мү...тээшэ ерэһэй, хүн түрэлтэ...дайнай аюулһаа хэтэдэнь ...тула шухала бүхы юумэ ...нотойгоор эндэ, Висла ...ведэ ерэһэн дэлхэйн бүм...шр үетэнэй шэн зориг...

...тиваль — али нэгэн бүлэг ...ай ажал-ябуулгын үрэ ...угаа олон янзын зоной, ...ба шажанай элдэб үзэл ...эдир залуу нат...һанал нэгэтэй байһанай гэршэ жэшээ болоно. Элдэб оронуудтахи залуушуулай организацинууд фестивальда бэлэдхэхэ зуураа, арсалдаатай бүхы асуудалнуудые шиидхэхын тула үгэсэ ойлголсоһон, амгалан тайбан ба зол жаргалтай байдал хангаха гэһэн залуушуулай эрмэлзэлгые хамтын хүсөөр бэелүүлхэдэ шухала үрэ түгэс харилсаа холбоо тогтоохо аргануудые олоһон байна.

Агуухэ дүрбэн гүрэнэй правительствонуудай Толгойлогшонорой Женевскэ хэлсээнэй үрэ дүнгүүдые бүхы хүн түрэлтэнэй тон дуратайгаар угтажа байһан үедэ фестиваль болоо. Эдэ хэлсээнүүдэй дүнгүүд Варшавада сугларһан хүбүүд, басагадай зүрхэ сэдьхэлдэ шэнэ этигэл найдабари түрүүлээ. Женевын үрэ дүн залуушуулые зоригжуулба.

Фестивалиин программань тон олон зүйлнүүдһээ бүридэнхэй байгаа. 15 хоногой турша соо үглөөгүүрһээ үдэшэ болотор делегацинуудай хоорондо уулзалганууд болодог, концерт нааданууд, спортын мүрысөөн һорёонууд, адли мэргэжэлтэй залуушуулай уулзалганууд болодог байба. 35 оронoй мянга шахуу залуушуул уранһайханай конкурснуудта хабаадаа. Варшавын томо томо предприятинуудта экскурси хэжэ, оронoй бусад городууд ба районуудта ябажа, делегадууд польскэ промышленностьтай, хүдөө ажахытай танилсаһан байна.

Элдэб оронуудай түлөөлэгшэд хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, залуушуулай һонирходог асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн, өөһэдынгөө байдал тухай, ажал, һуралсал, амаралта тухай, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэг тухайдаа хөөрэһэн байха юм.

Варшава ерэгшэдэй бултa адли һанал бодолтой байгаагүйнь элитэ. Зариманиинь ажаг һэжэг һанадаг, зариманиинь үгэсэ ойлголсожо шадахабди гэжэ этигэдэггүй байгаа. Гэхэ зуура, ажаг һэжэгынь фестивалиин үедэхи үнэн зүрхэнэй харилсаануудай оршон байдалда дары зайсадаг байгаа. Данини студент Ханс Хенинг Паульсен гэгшын хөөрөөн энэ талаар һонирхолтой байна.

—Фестиваль гээшэ коммунистическэ пропагандын ябуулга юм гэһэн һанал бодол Данида бии байгаа (бишье баһа тиигэжэл һанадаг һэм). Гэхэ зуура, тиимэ һанал бодолоо бурууда тоолохо ушартай болооб. Бүхы арадуудай эб найрамдал хамгаалхын тулада нүхэсэжэ шадаха байһыень фестивалиин үедэ болоһон олон уулзалганууд ба хөөрэлдөөнүүдһээ ойлгооб.

Энэ мэтээр мэдэрһэн үгэнүүд ходо дуулдадаг байгаа. Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тула нүхэсэхэ шухала тухайда европейскэ оронуудай залуу түлөөлэгшэд хэлэбэ. Мүн тиимэ һанал бодол Азиин ба Африкын оронуудай залуушуулай уулзалгануудай үедэ хэлэгдэһэн байна. Урда Америкын оронуудай хүбүүд ба басагад эб найрамдал ехээр хүсэдэгбди гэжэ мэдүүлһэн байна. Хиросима гэдэг японско городто атомна бомбын хаягдаһаар арбан жэл болоһоной ойдо зорюулжа эмхидхэгдэһэн ехэ митинг дээрэ элдэб оронуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, термоядерна зэбсэгүүдые хорижолхо ба атомай хүсые амгалан хэрэгтэ ашаглаха шухала гэжэ мэдүүлээ.

Агуухэ табан гүрэнэй—СССР-эй, Хитадай, США-гэй, Англиин ба Франциин түлөөлэгшэдэй уулзалга залуушуулай дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө үлэхэ. Эдэ оронуудай хүбүүд, басагад хэдэн часай туршада хөөрэлдөөд, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын тула шухала бүхы юумэ хэхэбди, зарим бүлэг нюурнуудай үүдхээшэ «хүйтэн дайнай» жэлнүүдтэ этигэлсэхээ болиһон ябадалые эсэслэн усадхаха хэрэгтэй гэбэ. Хитад Ло И, француз Андре Масе, англичанин Роберт Макинес, ород Сергей Романовский, американска залуушуулай түлөөлэгшэ басаган Женевскэ хэлсээнэй үрэ дүнгүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаагаад, энээнһээ хойшодоо агуухэ табан гүрэнэй залуушуул: «Харилсаа холбоогоо бэхижүүлэн, хани барисаа туйлаха. Нэгэдэлээр дамжуулан эб найрамдал хангаха!» гэһэн уряае баримталха ёһотой гэжэ мэдүүлээ.

Энэ уулзалгын үедэ хандалга баталан абтаа. Залуушуулай, студентнэрэй, спортсменүүдэй, культурна түлөөлэгшэдэй хоорондо сэхэ хэлсээнүүдые хэхэ, уулзалгануудые эмхидхэхэ, делегацинуудые эльгээлсэхыень, харилсаа холбоогоо улам хүгжөөхэ зорилгоор информаци абалсахыень агуухэ табан гүрэнэй залуушуулые, залуушуулай организацинуудые уряалһан байна.

Тус хандалгын уншагдахада баярай үгэнүүд хэлэтдээ, шэнэ ханинар адресуудаа абалсаа, ород, американска, хитад, английска хүбүүд болон басагад гар гараа барилсаа. Зүрхэ сэдьхэлэй баяраар билтаран байхада, өөрынгөө мэдэрэлые хэлэхэ үгэнүүдэй олдохоёо болёод байха үедэ дуунууд туһа хүргэдэг бшуу. Тиимэ ушарһаа эб найрамдал тухай, хани барисаан тухай, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал мандуулхын түлөө тэмсэлэй арюун һайхан хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхэ гэһэн залуушуулай дура хүсэл тухай дуунууд ирагуу һайханаар ханхинан, тангариг шэнгеэр дуулдажа байба.

...Варшавын талмайнууд, паркнууд, үйлсэнүүдтэ сугларһан олон зоной дунда национальна хубсаһа үмдэһэн гурбэгэр шамбай негрнүүд ба негритянканууд ходо харагдадаг байгаа. Тэдэнэр амаршалхада энеэбхилэн харюусадаг, гар барижа мэндэшэлдэг, значогуудые андалдан абалсадаг байба. Фестивальда хабаадагшад өөһэдынгөө хара шарайтай аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэрые онсо анхаралаар хүреэлэн угтаа. Тиимэшье байха ёһотой. Тэдэнэй олонхинь өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө, үндэһэ яһанай талаар доромжолдог ябадалда эсэргүүсэн эрид шангаар үшөөл тэмсэхэ байна бшуу. Нэгэтэ үдэшэлэн Агриколиин парк соо ехэ түүдэг табигдаһан байгаа. Тэндэ болохо һайндэртэ—колониальна ба бэеэ даагаагүй оронуудай залуушуулай һайндэртэ—фестивалиинхид хэдэн мянгаараа ерээ. Национальна талаараа бэеэ даахын түлөө тэмсэлдэнь өөһэдынгөө хани нүхэдтэ туһалан дэмжэхэбди гэжэ англичанинууд, французууд, голландецууд найдуулаа. Сагаан ба хара шарайтай хүбүүд, басагад хамтадаа түүдэг тойрожо дуу дуулаһан, хатар наадаһан байха юм. Орой һүни боложо, Варшава дээгүүр одо мүшэд ялалзаа. Город соо абяа шэмээгүй болобошье һаань, мүнхэ ой шэнги парк соо хани барисаанай түүдэг шатажа, эдир залуушуулай золтой хүхюун нюурнуудые тодо һайхан туяагаараа гиигүүлэн байба.

—Фестиваль гээшэмнай бултанай тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадаха һайндэр юм. Эндэ үндэһэ яһанай илгаан, хара, сагаан шарайтай гэжэ илгаха ябадал байхагүй. Бултадаа хани нүхэд болоно! гэжэ Нигериин слесарь Гайокойе хэлэнэ.

Тиимэл даа, Варшавада сугларагшад бултадаа ханинар байгаа. Фестиваль дээрэ бүрилдэһэн энэ хани барисаанай хэтэ мүнхэдөө сахигдахань лабтай.

Социализмын агуухэ оронoй түлөөлэгшэд—советскэ хүбүүд, басагад илангаяа олон шэнэ ханинартай болоо. Советскэ делегаци фестивальда хабаадагшадай анхаралые хододоо татадаг байба. Советскэ хүдэлмэришэдэй ажабайдал тухайда, тэдэниие Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын зүгһөө эсэгэ ёһоной анхаралаар хүреэлдэг тухайда хөөрэһэн советскэ хүдэлмэришэдэй, студентнэрэй, залуу артистнуудай хөөрөөнүүдые элдэб оронуудай эдиршүүл ехээр һонирхон шагнадаг байгаа.

Манай делегаци Варшава шадархи Урсыново гэжэ газарта байһан юм. Тэрэнь фестивалиин үдэрнүүдтэ залуушуулай үзэхэ харахаяа ерэдэг газар болошоо. Тэндэ ерэһэн хүн бүхэн ханинарайнтаа дунда оробоб гэжэ дары мэдэрдэг байба.

Манай делегациин уранһайханай группын харуулһан зүйлнүүд бүгэдэниитын һонирхол үүсхээ. Варшавын айлшадшье, эзэдшье советскэ дуушадые, танцорнуудые, хүгжэмшэдые, акробадуудые ехээр һайшаадаг байгаа. Пятницкиин нэрэмжэтэ дуунай хоорто хабаададаг залуушуулай группын, Азербайджанай ремесленнэ һургуулинуудай һурагшадай наадаха бүхэндэнь, классическа баледүүдэй танцануудые гайхамшаг һайнаар гүйсэдхэдэг ССР Союзай Ехэ театрын залуушуулай наадахадань нэрьемэ альга ташалгаар угтадаг байба. Свердловскэ дуушан Ирина Архиповае, латвийска артистка Жермен Гейне-Вегнерые, москвичка Тамара Сорокина болон бусад олон түлөөлэгшэдые бүхы зон тон һайшаалтайгаар угтаһан байна.

Манай артистнуудай хабаадаһан бүхы концертнүүд тухай хөөрэжэ барахын аргагүй. Зүгөөр, тэдэнэй нэгэниинь хараһан хүнүүдэй дурасхаалда хэтэдээ үлэхэ байха.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Болгариин сүлөөлэгдэһэөр арбан нэгэн жэлэй ойн баярай суглаан Софида болобо

СОФИ, сентябриин 8. (ТАСС). Болгариин сүлөөлэгдэһөөр 11 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан мүнөөдэр Софида болобо. Болгарска коммунистическэ партиин ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд Георгий Дамянов, Антон Югов, Георгий Чанков, Райко Дамянов, Тодор Живков, Енчо Стайков, Иван Михайлов, Георгий Трайков, СССР-һээ Болгарида байгаа посол Ю. К. Приходов, нииты организациянуудай хүтэлбэрилэгшэд президиумдэ һууба.

Болгариин сүлөөлэгдэһөөр 11 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ Советскэ Союзһаа ерэһэн, Болгарие турецкэ боолшолгоһоо сүлөөлхын түлөө 1877—1878 онуудта болоһон дайнай ветеран К. В. Хруцкий, 1944 ондо Болгарие фашистскэ эзэмдэлгэһээ сүлөөлгэдэ хабаадаһан тэрэнэй ашаа хүбүүн В. В. Воронцов гэгшэдые суглаанда хабаадагшад халуунаар амаршалаа.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гэй президиумые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведые хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаһан байна.

Болгарска коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй политбюрогой гэшүүн, Болгариин Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Георгий Чанков ороной сүлөөлэгдэһөөр 11 жэлэй ойдо зорюулагдаһан элидхэл хээ.

Сугларгашадта нэрьемэ овациаар угтагдан К. В. Хруцкий суглаан дээрэ үгэ хэлээ. К. В. Хруцкий советскэ арадай зүгһөө болгарска арадта һайн һайхан жабайхыень хүсэбэ.

КПСС-эй ЦК-дэ, Советскэ Правительствода эльгээгдэхэ амаршалгын телеграммые суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

Софида парад ба демонстраци болобо

СОФИ, сентябриин 9. (ТАСС). Мүнөөдэр болгарска арад фашистскэ дарлалтаһаа Болгариин сүлөөлэгдэжэ, орон дотор арадай засагай тогтоогдоһоор 11 жэлэй ойе—өөрынгөө национальна һайндэрые тэмдэглэжэ байна. Болгариин бүхы городуудта үргэн олон ажалшадай хабаадалгатай демонстрацинууд болоо.

Мүнөөдэр Софида нарата һайхан үдэр байба. Үглөөгүүр эртэ олон мянган демонстрантнуудай колоннонууд арадай һайндэрнүүдые тэмдэглэдэг заншалта газар тээшэ — сентябриин 9-нэй талмай тээшэ ошожо эхилээ. Софийска гарнизоной сэрэгүүд парадта хабаадахын тулада эндэ жагсаһан байба. Айлшадай трибунанууд дээрэ ороной солото хүнүүд, болгарска коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй ба правительствын гэшүүд, арадай суглаанай депутадууд, арадай армиин генералнууд, гадаадаһаа ерэһэн делегацинууд, СССР-һээ Болгарида байгаа посол Ю. К. Приходов, бусад оронуудһаа Софида байгаа посольствонуудай болон миссинүүдэй толгойлогшонор гэшүүд зогсоно.

Үглөөнэй юһэн часта Болгарска коммунистическэ партиин ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд Георгий Дамянов, Антон Югов, Георгий Чанков, Райко Дамянов, Тодор Живков, Енчо Стайков, Иван Михайлов, Георгий Трайков гэгшэд Георгий Димитровэй мавзолейн трибунада гараба. Советскэ Союзһаа һайндэрлэлгэдэ ерэһэн айлшад—1877—1878 онуудай үедэ Болгарие турецкэ дарлалтаһаа сүлөөлхэ ородой сэрэгүүдэй составта ябалсаһан К. В. Хруцкий, мүн тэрэшэлэн Пловдивта уласхоорондын 16-дахи ярмаргые нээлгэдэ ерэһэн, советскэ делегациие толгойлогшо СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай министр В. П. Зотов, Пловдивска ярмаргые нээлгэдэ ерэһэн бусад оронуудай делегацинуудай толгойлогшонор мүн мавзолейн трибуна дээрэ байлсаба.

Арадай оборонын министр, армиин генерал П. Панчевский сэрэгүүдые зүбшан ябажа амаршалба. Удаань тэрэ мавзолейн трибунада гараад, үгэ хэлэхэ зуура, сентябриин 9-нэй һайндэртэй дашарамдуулан Болгарска коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, Болгариин правительствын үмэнһөө ба тэдэнэй даалгабараар болгарска арадые амаршалаа. Артиллерийскэ салют нэрьенэ. Удаань арадай армиин частьнуудай баярай марш эхилнэ.

Парадай һүүлээр демонстрантнууд ябажа эхилнэ. Колоннонууд дээгүүр улаан тугууд намилзана. Демонстрантнууд Марксын, Энгельсын, Ленинэй, Сталинай портредүүдые, Георгий Димитровэй, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ба Болгариин коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдые абажа ябана. Ажалшадай абажа ябаһан олон тоото транспарантнууд болон лозунгнууд болгарска столицын ажалшадай үйлэдбэриин амжалтанууд тухай хөөрэжэ үгэнэ, эб найрамдалай түлөө, болгарско-советскэ хани барисаае бэхижүүлхын түлөө, социализм байгуулхын түлөө тэмсэхые уряална. Һайндэрэй демонстраци хэдэн часай туршада үргэлжэлөө.

Польско-советскэ хани барисаанай һара баярай оршон байдалда нээгдэбэ

ВАРШАВА, сентябриин 9. (ТАСС). Польско-советскэ хани барисаанай заншалта һара үсэгэлдэр Варшавада баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

И. В. Сталинай нэрэмжэтэ культура ба наукын ордоной конгрессүүдэй зал соо столицын предприятинуудай хүдэлмэришэд, наука, культура ба искусствын ажал-ябуулагшад, нииты организацинуудай түлөөлэгшэд, польско-советскэ хани барисаанай обществын эдэбхитэд сугларба.

Польско нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй политбюрогой гэшүүд З. Новак, Я. Берман, Э. Охаб, Ф. Южвяк, Р. Замбровский, ПОРП-эй Центральна Комитедэй секретарь В. Матвин, Польско Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй ба правительствын гэшүүд, СССР-һээ Польшодо байгаа посол П. К. Пономаренко, хэдэ хэдэн оронуудһаа Варшавада байгаа посольствонуудай толгойлогшонор болон хүдэлмэрилэгшэд һарые нээлгын суглаанда байлсаба. Польско-советскэ хани барисаанай һарада хабаадахаа Польшодо ерэһэн СССР-эй дээдэ һуралсалай министр В. П. Елютинээр толгойлуулһан советскэ культурын ажал-ябуулагшадай делегаци мүн тэрэшэлэн байлсаба.

Польско-советскэ хани барисаанай обществын главна правлениин түрүүлэгшын орлогшо С. Матушевский һарые нээлгэ дээрэ тобшо үгэ хэлээ. Тэрэ хадаа советскэ ба польско арадуудай хоорондын эдэрэнгүй, үлэр бүхэндэ бэхижэжэ байгаа хани барисаанай ба ахадүүгэй ёһоор харилсаан ажаллаагын хүндэлэлдэ юрөөл табиба.

Польско-советскэ хани барисаанай обществын главна правлениин түрүүлэгшын орлогшо С. Игнар Польско Арадай Республикын ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондын хани барисаан тухай элидхэл хээ.

Польско арадта халуун баяр үргөөд, социализм байгуулгада саашадаа амжалта туйлахыень хүсэһэн советскэ культурын ажал-ябуулагшадай делегациин толгойлогшо В. П. Елютиние сугларгашад халуунаар угтаа.

Хитадта хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудай тоо олошорно

ПЕКИН, сентябриин 8. (ТАСС). Хитадай таряашад хүдөө ажахые хамтаараа эрхилхэ замда улам олоороо ороно. Мүнөө үедэ хэдэ хэдэн провинцинуудта хүдөө ажахын кооперативууд шэнээр эмхидхэгдэнэ.

Уридшалһан багсаамжын ёһоор, ерэхэ жэлэй хабар хүрэтэр орон доторхи хүдөө ажахын кооперативуудай тоо 650 мянгаһаа 1 миллион хүрэтэрөө олошоржо, таряашадай 30 миллион ажахынууд нэгэдхэ байна гэжэ хитадай хэблэл мэдээсэнэ.

«Женьминьжибао» газетын мүнөөдэр мэдээсэһэнэй ёһоор, Хэбэй провинцида энэ үбэлдөө ба ерэхэ жэлэй хабар шэнэ кооперативууд олоороо эмхидхэгдэжэ, провинциин таряашадай бүхы ажахынуудай хахадыень шахуу нэгэдүүлхэ байна. Кооперативна хүдэлөөе дэлгэрүүлгэдэ бэлэдхэл Хэнань, Анхуэй, Шэньси, Юньнань провинцинуудта, Дотоодо Монголой автономно райондо ба бусад провинцинуудта эхилээ.

Хитадай таряашад, илангаяа үгытэйшүүл ехэ эдэбхи үүсхэл гаргажа, кооперативуудта дуратайгаар ороно. Цзянсу провинциин таряашадай хоёр миллион ажахынууд сооһоо олонхинь кооперативуудта орохо хүсэлтэй байһанаа мэдүүлээ.

Иранска газетэ Советскэ Союзтай хани харилсаа бэхижүүлхые уряална

ТЕГЕРАН, сентябриин 9. (ТАСС). «Советскэ Союзтай Иранай һайн харилсаае үргэлжэлүүлхэ асуудалые нэгэдэхи шатын асуудал гэжэ тоолохо хэрэгтэй» гэһэн гаршаттай түрүү бэшэгые «Собхе Восал» газетэ толилбо. Иран ба Советскэ Союзай хоорондын финансова болон хилэ шадарай асуудалнуудые гуримшуулһан ябадал һайн үрэ дүн харуулаа гэжэ статья дотор тэмдэглэгдэнэ. «Манай ороной интересүүд хадаа энэ хани харилсаае гүйсэд ашаглахыемнай эринэ. Манай мүнөөнэй правительство һайн харилсаае үргэлжэлүүлэн бэхижүүлхэ ёһотой гэжэ бидэнэр хүсэнэбди» гэжэ газетэ бэшэбэ.

„Эзэмдэлгын системын хойшолонгууд"

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 9. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Метро-Голдуин-Мейер» гэжэ компаниин үйлэдбэрилһэн «Һургуулиин джунгли», «Туэнтис Сенчури Фокс» гэжэ компаниин үйлэдбэрилһэн «Хулһан гэрхэн» гэжэ американска кинофильмнүүдэй Токиодо табигдаһанда японско олониитэ дураа гутана. «Һургуулиин джунгли» гэжэ картина дотор американска залуушуулай дундахи гэмтэ муухай ябадал харуулагдана. «Хулһан гэрхэн» гээшэ сооһь Токиодо ябуулгаяа хэжэ байгаа американска гангстернууд тухай хэлэгдэнэ.

Токиогой гол шухала газетэнүүд американска фильмнүүдые японецуудай шэлэжэ асарха эрхэгүй байһан системые редакционно статьянууд дотороо шүүмжэлнэ. Ямаршье фильм Японидо асаралгые американска кинокомпанинууд шиидхэнэ. Үдэр бүри гарадаг «Асахи» гэжэ эгээн томо газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Энэ хадаа манай бүхы ороной нэрэ түрые бузараана.... Европейскэ кинокомпанинууд кинофильмнүүдые шэлэхэ эрхэ японецуудта үгэнэ. Тиихэдэ американска компанинууд тиимэ эрхэ олгохоһоо арсана. Энэнь эзэмдэлгын системын үлэгдэл гээшэ».

Фуцзянь провинцида сайн ургаса ехээр хуряагдаба

ПЕКИН, сентябриин 8. (ТАСС). Фуцзянь провинци Хитадай сай ургуулдаг гол шухала районуудай нэгэнинь юм.

Хитадай хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, провинциин сайшад энэ жэлдэ элбэг ехэ ургаса хуряагаа.

Шэнэ ургасын эрхим сортнуудай ехэхэн хэмжээнэй сай европейскэ ба азиатска дэлгүүрнүүдтэ эльгээгдээ. Мүнөө жэлдэ Фуцзянь провинциһаа үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 16 процент үлүү ехэ сай бусад оронуудта худалдагдаха юм.

Дэлхэйн эдиршүүлэй һайндэр

(Түгэсхэл)

Энэ ушар фестивалиин түрүүшын үдэрнүүдтэ болоһон юм. Ахадүү польско арадта советскэ хүнүүдэй үгэһэн гайхамшаг бэлэг—И. В. Сталинай нэрэмжэтэ культурын ба наукын ордоной гоё һайхан байшан Варшавын центртэ үзэсхэлэн һайханаар яларжа байдаг. Энэ һүр жабхаланта ордон соохи бүхы юумэн—залнуудынь, вестибюльнүүдынь, амарха комнатонуудынь гоё һайханаар бүтээгдэнхэй. Гэхэ зуура, 3 мянга гаран хүнэй орохоор Конгрессүүдэй һаруул ехэ залые ордоной шэмэглэлынь гэжэ тэндэ нэрлэдэг. Тэрэл зал соо манай уранһайханай группын түрүүшын наадалга болоо.

Гал улаан хүшэгын нээгдэхэдэ, Эхэ орон тухай гайхамшаг дуун залые дүүрэн зэдэлээд, бүхы хүнүүд һууриһаа бодобо. Хүхюун баяртай, гоё гоё хубсаһатай, сэсэгүүдые гартаа бариһан хүнүүд—концертдэ хабаадагшад тэрэл үеэр зал соо орожо ерээд, сценэ тээшэ шэглэн ошоо һэн. Тиихэдэнь бүхы зон—китель үмдэһэн хитадууд, тэбхэр хээтэй оодон юбкэтэй ута шотландецууд, сагаан нэмэргэтэй арабууд, хамбигар малгайнуудтай индиецүүд тэрэ дууе олон хэлэн дээрэ угтан абажа, дэмжээ. «Эхэ оромни үргэн һайхан даа!»—гэһэн дуун зал соо зэдэлбэ. Тиихэдэнь олохон хүнэй нюдэнһөө уһан дуһалжа байгаа һэн. Аянгын дуунай нээрһэн шэнгеэр альга ташалга нэжэгэнээ. «Эб найрамдал ба хани барисаан!», «Эб найрамдал ба хани барисаан!» гэһэн хашхаралдаан боложо байба. Энэ мартагдашагүй оршон байдалда сугларгашадай һанал бодолынь манай Эхэ орон тээшэ—эб найрамдалай хүсэн түгэлдэр хэрэм, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй бата найдабари болоһон орон тээшэ хандуулагданхай байгаа.

Олон миллион зонтой Хитад ороной, эрэлхэг зоримгой Вьетнамай, баатар габьяата Корейн залуушуул, Польшын, Чехословакиин ба арадай демократиин ондоошье оронуудай залуушуул сэдьхэл хүдэлгэмэ олон уулзалгануудые хэһэн байха юм. Тэндэхи залуу түлөөлэгшэд өөһэдынгөө оронуудай экономикын ба культурын хүгжэн һалбаржа байһан тухайда, ажал хэхэ, һураха, зохёон байгуулха үргэн замуудай эдэнэй урда нээгдэһэн тухайда омогорхолтойгоор хөөрэбэ.

Дэлхэйн бүхы оронуудай хүбүүд, басагад Советскэ Союзай, арадай демократиин оронуудай залуушуулай жэшээе хаража, арадтаа үнэн сэхээр алба хэхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандуулхын түлөө тэмсэхэ һургаал абаһан байна.

Залуушуулай хоёрдохи уласхоорондын спортивна нааданууд фестивалиин программа соо ехэ һуури эзэлээ. Хоёр неделиин туршада Варшавын стадионууд, волейбольно, баскетбольно талмайнууд дээрэ, теннисэй кортнуудта, уһан бассейнүүдтэ спортын һорёон замхаагүй. Эдир спортсменүүдһээ гадна, мүн дэлхэйн ба Европын чемпионууд, олимпийскэ нааданuудта илагшад эндэ өөһэдынгөө шадабари мэргэжэлые харуулаа. Эдэ һорёон мүрысөөнүүдтэ 41 ороной 4 мянга шахуу спортсменүүд хабаадаа. Эдэнэр 23 янзын спортоор—хүнгэн атлетикээр, гимнастикаар, тамаралгаар, боксоор, хүндэ атлетикээр, футболоор, баскетболоор, һэльбэдэлгээр эрхимлэхын түлөө тэмсэбэд.

Спортсменүүдэй хоорондын хани барисаан эрхим үрэ туйлалгадань туһалаа. Һорёон мүрысөөнүүдэй болоһон үе соо дэлхэйн 3 шэнэ рекорд, Европын 2 рекорд, национальна 100 гаран рекорднууд туйлагдаа. Спортсменүүдэй туйлаһан гурбан дүн дэлхэйн туйлалтаһаа дээшээ байба.

Советскэ спортсменүүд эрхим шадабаритай, физическэ һайн бэлэдхэлтэй, илалта туйлахаар шанга зоригтой байһанаа харуулаа. Манайхид нэгэ хүнэй ба командна шангуудтай 162 һууринуудые эзэлжэ, 300 шахуу медальнуудые, тэрэ тоодо 145 алтан, 81 мүнгэн медальнуудые абаа. Манай эхэнэр волейболистнуудай команда нэгэшье удаа диилдэнгүйгөөр бүхы турнирые үнгэргэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээд, Чехословакиин, Румыниин, Польшын дүршэлтэй волейболистнуудые булиһан байна. Тэрэшэлэн манай баскетболистнууд нэгэдэхи һууринуудые эзэлээ. Советскэ гимнастнууд эрхим шадабари харуулжа, 35 медаль абаа. Манай штангистнууд, уһа руу дэбхэрэгшэд, һэльбэшэд, фехтовальщигууд мүн лэ ехэ амжалта туйлаа.

Польшын, Египедэй, Скандинавиин спортсменүүд өөһэдыгөө тон һайн талаһаань харуулаа. Хитадай спортсменүүдэй шадабаринь улам, улам ургажа үргэлжэлөө.

...Фестиваль 15 хоногто болоод дүүрэбэ. Холын замда мордохоһоо урид зугаалалгын үе эхилээ. Варшавада үдэшын боро хараан болобо. Энэ ехэ городой зүг бүхэнһөө хэдэн зуу мянган хүн Сталинай нэрэмжэтэ Талмай тээшэ ерэжэ эхилээ. Фестивальда хабаадагшад, варшавынхид, ороной бүхы районуудһаа ерэһэн поляк хүбүүд, басагад тон олоороо сугларба. Центральна трибунын урда СССР-эй, Хитадай, США-гэй, Англиин, Франциин делегацинууд жагсаа. Хаа хаанагүй тугууд, гэрэл сасарһан одонууд, факелнууд харагдана.

Энэ ехэ митингдэ хабаадагшад бүхы оронуудай залуушуулда зорюулһан хандалга баталан абаа. Эдэнэр эб найрамдалай түлөө, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхын түлөө бүри шангаар тэмсэхыень хүбүүд, басагадые хүндэтэйгээр уряалба. «Манай эдир наһые, манай этигэл найдабарие, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ ба арюун һайхан ерээдүйе хамгаалхын тулада нэгэдээл!» гэһэн хандалгын түгэсхэлэй үгэнүүд удаан замхашагүй, нэрьемэ альга ташалгаар уттагдаа. Талмай дээрэ ой модон шэнги олон гарнууд үргэгдөөд, «Эб найрамдал!», «Хани барисаан!», «Нэгэдэл!» гэһэн үгэнүүд тангариг мэтээр дабтагдан хэлэгдэнэ.

Бүхы оронуудай түлөөлэгшэд үндэр сагаан мачта тээшэ дүтэлэн ерэжэ, баяр ёһололой оршон байдалда фестивалиин тугые буулгаба. Олон үнгын ракетэнүүд огторгой өөдэ дэгдэн, сасарна. Демократическа залуушуулай Гимн Варшава дээгүүр һүр жабхалантайгаар зэдэлбэ. «Элдэб арадуудай үхибүүд бидэнэр, эбтэй этэй ажаһуухые хүсэнэбди...»—гэжэ 114 ороной хүбүүд, басагад дуулалдана, эб найрамдал тухай хүсэл бодол бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ гэһэн мэдэрэл илана. Энэнэй бата найдабаринь—олон миллион хүнүүдэй дура хүсэл, хүн түрэлтэнэй дура хүсэл болоно.

Вл. НОВОСКОЛЬЦЕВ.

Варшава город.

Эдир натуралистнуудай сад-

Үндэр модонуудай набша намаа соо умбажа байһан байшанай хашаа соо орходотнай хүнэй нюдэнэй баясама һайхан ургасанууд харагдаха. Үндэр модонуудай дундуур иишэ тиишээ һалаатан ошоһон харгыхануудаар улам саашаа ошоходотнай үрэ-жэмэстэ модод, баялиг огород, тэжээлэй культуранууд ургажа байха. Энэ хадаа Заиграйн аймагай Үнэгэтэйн дунда һургуулиин эдир натуралистнуудай сад гээшэ.

25 жэлэй саана биологиин багша Леонид Александрович Молоков энэ садай һуури табиһан юм. Нүхэр Молоков һурагшадтайгаа хамта һургуулиингаа дэргэдэхи элһэтэ участогые сэбэрлэжэ, түрүүшын мододые таряа һэн. Хүүгэдэй ба эдэбхитэй багшын оролдолгоор тэрэ садынь ургажа захалаа һэн. Жэл ерэхэ тудам һурагшад садаа үргэдхэ үргэдхэһөөр һургууляа ногоон садаар хүреэлээ.

Мүнөө сад соонь уляангир, сибирскэ яблони, мойһон, шасаргана, акаци, хасуури ургана. Илангаяа үрэ-жэмэстэ ургамалнууд нюдэ баясуулма һайхан. Канадска вишни, малина, үхэр нюдэн, ранеткэ ба бусад эндэ бии.

Селекционно участогтань хүүгэдэй уран гараар хэгдэһэн сэхэхэн грядканууд дээрэ элдэб сортын ургамалнууд набша намаагаа дэлгэнхэй. Тусхай нэгэ участок дээрэ Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэһээ асарагдаһан үрэһөөр таригдаһан «нерасима», мурманска, вяземска, неженскэ сортын то[…] шын үгэрсэнүүд, 40 ки[…] хүрэтэр шэгнүүртэй «[…] гэжэ тэжээлэй тыквэ […]на. Тээ саанахананы […]ский» гэжэ сортын ар[…] куруза ургажа байна. […] курузын үрэһэ Ургасын […] эрхилдэг институт хүүгэд[…] гээһэн юм. Һаяхан эдир [нату]ралистнуудай кружогой […]ста Еши Цырендоржиев […]ститудһаа бэшэг абаа. […]туралистнууд тэрэ […] Сибириин эрхэ байдалд[…]раар ургааб, хэды шэнэ[…]са үгөөб, яажа хүгжөөб […] ажаглалтануудаа һаяар[…] тудта эльгээхэ юм.

Игэжэ эдир натурал[…] баялиг дүй дүршэлтэй […] һоо гадна, үрэ-жэмэст[…] риха набшаһата модод[…] гуулха хэрэгтэнь айма[…] колхозуудта туһаламж[…] дэг байна. Хүүгэдэй сад[…] луулагдаһан ургасану[…] дэб үрэһэнүүд аймагай […]зуудта үгтэдэг байна.

Үндэр ургаса ургуул[…]гаа түлөө Үнэгэтэйн ду[…] гуулиин һурагшад ба […] Л. А. Молоков үнгэрэгш[…] Хүдөө ажахын бүхэсоюз[…] тавкэдэ хабаадалсаа һ[…] энэ эдэбхитэй коллекти[…] тавкэдэ хабаадалсаһана[…] шэлгэ абаһан ба радиоп[…] гоор шагнагдаһан юм. […]гые хүтэлбэрилэгшэ […] Александрович Молок[…] мүнгэн медальда хүрт[…] Тиин энэшье жэлдэ тус[…] лиинхид выставкэ Моск[…]жо ерээ.

Ф. Сорокиной фото[…]

ФЗО-гэй һурагшад баясхалан[…] хүртэбэ

Улан-Удын 3-дахи ФЗО-гэй һурагшад хамта 33 хүн энэ зундаа практикада Сэлэнгын, Кяхтын аймагуудта ошоһон байгаа. Тиин тэдэнэр Сэлэнгын аймагта дунда һургуулиин байшан, пожарна депо, аймпотребсоюзай байшан штукатурдажа, һайн сэгнэлтэтэйгээр тушаагаа. Мүн Кяхтын аймагта олохон барилганууд дээрэ хүдэлмэрилжэ, хамта 3200 квадратна метр хана штукатурдаһан байна. Тиихэ зуураа, һу[…] гаран мянган түхэриг оло[…]

Практикада ябахатай[…] һурагшад Усть-Кяхтын […] Ульяновай нэрэмжэтэ […] үбһэ хуряалгадань туһал[…]

Һурагшадай даалгабар[…] һайнаар дүүргэһэнэйнь т[…] гын аймгүйсэдком ба К[…] ком, мүн Кяхтын аймагай […] на МТС-эй дирекци тэдэ[…] лан хүргөө.

Н. З[…]

Агитбригада эмхидхэгдэбэ

Курумканай аймгүйсэдкомой культурын таһаг ба ВЛКСМ-эй айком 8 хүнһөө агитбригада эмхидхээ. Мүнөө энэ бригада таряа хуряалгада ябажа байһан колхознигууд ба механизаторнуудта концерт харуулна.

Һаяхан бригадынхид Калининай нэрэмжэтэ колхоздо концерт харуулаа. Тэдэнэй табиһан п[…] зүжэг, ород ба бурят ар[…]нууд, танцевальна номер[…] соно.

Колхознигууд концерт[…] нирхолтойгоор хараад, аг[…] гэшүүдтэ баясхалан хүрг[…]

В.[…]

Механизацилагдаһан ток

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой ток мүнөө хүсэд механизацилагданхай. Тэндэнь 4 электромотор, хүсэтэ генератор хүдэлнэ. Тэрэнэй ашаар ток дээрэхи бүхы машинанууд механизмын хүсөөр хүдэлгэгдэнэ, 28 электролампочканууд носожо, тоогой талмайе гэра[…]

Ток механизацилха х[…] Улан-Удын «Сельэлектро[…]рын механик Шагды[…]ын МТС-эй инже[…] Шаньгинов гэгшэд хэһэн […]

А. М[…]

Ажалшадта шүүбэри түлэгдэнэ

Улан-Удын центральна 301-дэхи нөөсэлгын касса СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй 3-дахи урьһаламжын 14-дэхи тиражай таблицаар ажалшадта шүүбэринүүдые түлэжэ байна. Түрүүшын 10 үдэрэй туршада 357.925 түхэригэй шүүбэри түлэгдөө. Тэрэ тоодо хоёр[…]да 10—10 мянган түхэри[…]лигацида 5 мянган түхэр[…]ри буугаа.

Август һара соо нөөсэ[…] хамта дээрээ 1.143.475 […] шүүбэри ажалшадта түл[…]

В. Л[…]

Тобшо һонинууд

★ Энэ жэлдэ Московско, Горьковско областьнуудһаа, мүн бусадшье городуудһаа Хэжэнгын аймагай һургуулинуудта хүдэлмэрилхээр дээдэ һургуулитай 25 багшанар ерээ. Тэдэнэй гурбаниинь Чесанын долоон жэлэй һургуулида хүдэлмэрилнэ.

★ Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 65 наһатай Самбу Гармаев эрхим […] суурхана. Энэ эдэбхит[…] тэндэхи колхознигууд […] «Самбу баабай» гэжэ нэ[…] Нүхэр Гармаев энэ жэлд[…]та үдэр олоод байна.

Редактор[…] О. ГОМ[…]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора—32-74, отв секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59, пропаганды и культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16. переводов -[…]

Н—00561. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. […]